

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
DOTYCZĄCA PROJEKTU
MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO OBSZARU
„MORASKO – RADOJEWO – UMULTOWO” KLIN ZIELENI
W REJONIE UL. F. JAŚKOWIAKA W POZNANIU

OPRACOWANIE:

ZESPÓŁ OPRACOWAŃ ŚRODOWISKOWYCH

MGR INŻ. AGNIESZKA WIECZORKIEWICZ

WSPÓŁPRACA:

MGR KRYSZYNA BEREZOWSKA-APOLINARSKA - AKUSTYKA
BIEGŁY Z LISTY WOJEWODY WLKP. NR 0006

POZNAŃ, LUTY 2019 R./KWIECIEŃ 2019 R.*

* NINIEJSZA PROGNOZA UWZGLĘDNIŁA ZMIANY WPROWADZONE W WYNIKU DOKONANYCH UZGODNIEŃ ORAZ UZYSKANYCH OPINII

SPIS TREŚCI

1. WPROWADZENIE	3
1.1. Informacje wstępne.....	3
1.2. Podstawy formalno-prawne opracowania	3
1.3. Cel i zakres merytoryczny opracowania	3
1.4. Wykorzystane materiały i metody pracy	4
2. CHARAKTERYSTYKA ORAZ STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO.....	6
2.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu	6
2.2. Elementy dziedzictwa kulturowego	7
2.3. Rzeźba terenu	7
2.4. Budowa geologiczna i warunki gruntowe.....	8
2.5. Zasoby naturalne.....	8
2.6. Warunki wodne	8
2.7. Szata roślinna	9
2.8. Zwierzęta.....	10
2.9. Gleby.....	11
2.10. Klimat lokalny	12
2.11. Jakość powietrza atmosferycznego	13
2.12. Klimat akustyczny.....	15
2.13. Jakość wód	15
3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY.....	18
4. INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU	20
4.1. Cel opracowania projektu planu	20
4.2. Ustalenia projektu planu	20
4.3. Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami	22
4.4. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu	23
5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLE MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU	24
6. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO ..	28
6.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi	28
6.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne	29
6.3. Oddziaływanie na zasoby naturalne	31
6.4. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, szatę roślinną i zwierzęta	31
6.5. Oddziaływanie na ludzi	32
6.6. Oddziaływanie na krajobraz	33
6.7. Oddziaływanie na klimat akustyczny	34
6.8. Oddziaływanie na powietrze.....	35
6.9. Oddziaływanie na klimat	36
6.10. Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe.....	37
6.11. Oddziaływanie na dobra materialne	37
6.12. Oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000.....	37
6.13. Oddziaływanie transgraniczne	38
7. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.....	38
8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE MPZP. ..	39
9. WNIOSKI I STRESZCZENIE.....	39

ZAŁĄCZNIKI GRAFICZNE

1. Granice obszaru objętego opracowaniem mpzp na tle ortofotomapy miasta Poznania
2. Geologia
3. Zasięgi oddziaływania hałasu samochodowego w porze dziennie-wieczorno-nocnej (L_{DWN}) i w porze nocnej (L_N) – w stanie istniejącym w roku 2017
4. Powiązania przyrodnicze obszaru opracowania
5. Projekt mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu, MPU 2019 r.

WPROWADZENIE

1.1 Informacje wstępne

Przedmiotem niniejszego opracowania jest prognoza oddziaływania na środowisko dotycząca projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu.

Projekt planu sporządzany jest na podstawie uchwały Nr XXVII/203/IV/2003 Rady Miasta Poznania z dnia 9 września 2003 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” w Poznaniu. Wspomniana powyżej uchwała dopuszcza odrębne opracowanie i uchwalanie planów dla poszczególnych części obszaru „Moraska – Radojewa – Umultowa”.

Granica przedmiotowego projektu planu obejmuje tereny zlokalizowane w północnej części miasta Poznania (w obrębie Radojewa), w rejonie ulic F. Jaśkowiaka oraz Okolewo. Szczegółowy przebieg granic obszaru, dla którego sporządzono projekt mpzp, przedstawiono na załączniku graficznym do niniejszego opracowania (załącznik nr 1). Powierzchnia obszaru objętego sporządzeniem planu miejscowego wynosi 35 ha.

1.2 Podstawy formalno-prawne opracowania

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko wynika z ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. W myśl powyższej ustawy, prognoza oddziaływania na środowisko stanowi podstawowy dokument, niezbędny do przeprowadzenia postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko skutków realizacji polityki, strategii, planu lub programu. Zgodnie z art. 51 ust. 1, organ opracowujący m.in. projekt planu zagospodarowania przestrzennego sporządza prognozę oddziaływania na środowisko.

Na obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko dotyczącej projektu planu miejscowego wskazują również zapisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, zgodnie z którymi wójt, burmistrz albo prezydent miasta „sporządza projekt planu miejscowego (...), wraz z prognozą oddziaływania na środowisko”. Stosownie do tej ustawy projekt planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko przedkładane są instytucjom i organom właściwym do zaopiniowania i uzgodnienia projektu planu, a także są przedmiotem społecznej oceny – podlegają wyłożeniu do publicznego wglądu.

1.3 Cel i zakres merytoryczny opracowania

Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi element procesu sporządzania miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Jej głównym celem jest wskazanie przewidywanego wpływu na środowisko przyrodnicze, jaki może mieć miejsce na skutek realizacji dopuszczonych w projekcie planu różnych form zagospodarowania przestrzennego. W tym celu, w prognozie ocenia się relacje pomiędzy przyjętymi w projekcie planu rozwiązaniami planistycznymi, a uwarunkowaniami środowiska przyrodniczego.

W prognozie oddziaływania na środowisko analizie i ocenie podlega projekt uchwały w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (tekst) wraz z rysunkiem, stanowiącym załącznik graficzny uchwały. Szczegółowy zakres informacji wymaganych w prognozie określa w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko*. Zgodnie z art. 52 ust. 1 ww. ustawy, informacje zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko muszą być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny, a także dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości informacji zawartych w projekcie planu miejscowego.

Stosownie do wymogu art. 53 ww. ustawy, zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie został uzgodniony z właściwymi organami, wskazanymi w art. 57 i 58 ustawy:

- Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu – pismem WOO-III.411.3.2019.PW.1. z dnia 04.02.2019 r.,
- Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Poznaniu – pismem NS-52/3-14/19 z dnia 18.01.2019 r.

1.4. Wykorzystane materiały i metody pracy

Przy opracowaniu niniejszej prognozy wykorzystano następujące materiały źródłowe:

Literatura:

- Kondracki J., *Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno-geograficzne*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1994,
- Krygowski B., *Geografia fizyczna Niziny Wielkopolskiej, Cz. I Geomorfologia*, PTPN, Wydz. Mat.-Przycz., Komitet Fizjograficzny, Poznań 1961,
- *Wśród zwierząt i roślin*, Kronika Miasta Poznania, Wydawnictwo Miejskie, Poznań 2002,
- Matuszkiewicz A., *Przewodnik do oznaczania zbiorowisk roślinnych Polski*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2011,
- *Przyroda miasta Poznania*, Urząd Miasta Poznania Wydział Ochrony Środowiska, Poznań 2009,
- Atlas geochemiczny Poznania i okolic, 1:100 000; Lis J., Pasieczna A.; Warszawa 2005.

Materiały kartograficzne:

- mapa ewidencyjna w skali 1: 1000,
- mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, GEOMAT Sp. z o.o., Poznań 2001,
- mapa sozologiczna w skali 1:50 000, ark. . N-33-130-D Poznań, OPGK Poznań 1992,
- mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000 – główny użytkowy poziom wodonośny, ark. Poznań (471), wersja cyfrowa,
- mapa hydrogeologiczna Polski w skali 1:50 000 – pierwszy poziom wodonośny, występowanie i hydrodynamika, ark. Poznań (471),
- szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, ark. 471 – Poznań N-33-130-D, Państwowy Instytut Geologiczny, 1990,
- Atlas geologiczno-inżynierski Poznania, Przedsiębiorstwo Badań Geofizycznych w Warszawie, Przedsiębiorstwo Geodezyjno i Geologiczno-Fizjograficzne, Warszawa, sierpień 2007 r.

Akty prawne:

- Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2018 r., poz. 799, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 3 października 2008 r. *o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko* (Dz. U. z 2018 r., poz. 2081, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1945, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 roku *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1614, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami* (Dz. U. z 2018 r., poz. 2067, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. *o odpadach* (Dz. U. z 2018 r., poz. 992, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 7 lipca 1994 r. *Prawo budowlane* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1202, tekst jednolity z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 14 września 1996 r. *o utrzymaniu czystości i porządku w gminie* (Dz. U. z 2018 r., poz. 1454, tekst jednolity z późn. zm.),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 21 lipca 2016 r. *w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych* (Dz. U. z 2016 r., poz. 1187),
- Rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. *w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu* (Dz. U. z 2012 r. poz. 1031),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity),

- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. z 2016 r., poz. 2183),
- Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 16 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. z 2014 r. poz. 1409),
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry (Dz. U. z 2016 r., poz.1967),
- Uchwała Nr XI/316/15 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 26 października 2015 r. w sprawie Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM10 oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM10 (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 03.11.2015 r., poz. 6241),
- Rozporządzenie Nr 39/07 Wojewody Wielkopolskiego z dnia 31 grudnia 2007 r. w sprawie określenia programu ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań (Dz. Urz. Woj. Wlkp. Nr 4, poz. 61 z dnia 31 stycznia 2008 r.) – akt archiwalny,
- Uchwała Nr XXIX/561/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy: Aglomeracja Poznań (strefa Miasto Poznań) w woj. Wielkopolskim (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 15.01.2013 r., poz. 508) – akt archiwalny,
- Mapa akustyczna miasta Poznania 2017, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017,
- Dyrektywa Rady z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza (96/62/WE),
- Dyrektywa Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dyrektywa Siedliskowa).

Dokumenty, inne dostępne opracowania:

- projekt uchwały Rady Miasta Poznania w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu, MPU 2019,
- uchwała Nr XXVII/203/IV/2003 Rady Miasta Poznania z dnia 9 września 2003 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” w Poznaniu,
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, przyjęte uchwałą Nr LXXII/1137/VI/2014 Rady Miasta Poznania z dnia 23 września 2014 r.,
- Program ochrony środowiska dla miasta Poznania na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku, Uchwała Nr LIV/978/VII/2017 Rady Miasta Poznania z dnia 26 września 2017 r.,
- Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2010, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Poznań 2011,
- Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2017, Biblioteka Monitoringu Środowiska, wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Poznań 2018,
- Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2017, WIOŚ, Poznań, kwiecień 2018,
- Ocena jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych sieci krajowej w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych w roku 2017 /wg badań PIG/, www.poznan.wios.gov.pl
- Ocena stanu jednolitych części wód za rok 2017, poznan.wios.gov.pl,
- Klasyfikacja wskaźników jakości wód płynących w województwie wielkopolskim za rok 2017, Warta – Mściszewo, poznan.wios.gov.pl,
- Objaśnienia do szczegółowej mapy geologicznej Polski 1:50000, arkusz Poznań (471), Chmal R., Państwowy Instytut Geologiczny, Warszawa 1997,
- Borysiak J., Stachnowicz W., Czepiński K., POZNAŃ OBSZAR MORASKO-RADOJEWO-UMULTOWO OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE DO PROJEKTU MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ETAP 1, CZĘŚĆ I, OBSZARY ŚRODOWISKOTWÓRCZE I PRZYRODNICZO CENNE WYMAGAJĄCE SZCZEGÓLNEJ OCHRONY, Poznań 2002 r.,
- Czaban A., Mielcarek M., OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE do projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego MORASKO-RADOJEWO-UMULTOWO Cz. I Delimitacja obszarów o wiodącej funkcji ekologicznej, Poznań 2003 r.,
- Aktualizacja opracowania ekofizjograficznego dla potrzeb Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania., Moczko A., Wieczorkiewicz A., Zomerska J., Berezowska-Apolinarska K. (współpraca w zakresie akustyki), MPU, Poznań, 2012,

- Bereszyński A., Homan E., *Występowanie bobra europejskiego (Castor fiber Linnaeus, 1758) w Poznaniu*, Nauka Przyroda Technologie, 2007, tom1, Zeszyt 2, Wydawnictwo Akademii Rolniczej im. A. Cieszkowskiego w Poznaniu,
- Kaczmarski M., Kaczmarek J., Pędziwiatr K., Jakubowska A., Antkowiak M., Konieczna P, Atlas rozmieszczenia płazów na terenie miasta Poznania – narzędzie skutecznej ochrony gatunkowej, Klub Przyrodników Koło Poznańskie, Poznań 2013,
- Koncepcja zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w Poznaniu, część szczegółowa zlewnia nr 2 Obszar Morasko, Tom II, „BIPOWODMEL” Sp. z o.o., Poznań 2013 r.,
- Solon J., Borzyszkowski J., Bidłasik M., Richling A., Badora K., Balon J., Brzezińska-Wójcik T., Chabudziński Ł., Dobrowolski R., Grzegorzczak I., Jodłowski M., Kistowski M., Kot R., Krąż P., Lechnio J., Macias A., Majchrowska A., Malinowska E., Migoń P., Myga-Piątek U., Nita J., Papińska E., Rodzik J., Strzyż M., Terpiłowski S., Ziaja W., *Physico-geographical mesoregions of Poland: Verification and adjustment of boundaries on the basis of contemporary spatial data*, „Geographia Polonica” 2018, vol. 91, iss.2, s.143-170.

Inne źródła:

- wizja terenowa (luty 2019 r.),
- poznan.wios.gov.pl,
- mapa SIP ZGiKM GEOPOZ,
- mapy.geoportal.gov.pl,
- geolog.pgi.gov.pl,
- baza.pgi.gov.pl,
- polska.e-mapa.net
- epsh.pgi.gov.pl
- geoserwis.gdos.gov.pl.

Informacje uzyskane z powyższych materiałów źródłowych oraz informacje zebrane podczas przeprowadzonej wizji terenowej pozwoliły na opracowanie ogólnej charakterystyki środowiska przyrodniczego omawianego obszaru w podziale na jego poszczególne komponenty, w tym: rzeźbę terenu, budowę geologiczną i warunki podłoża, warunki wodne, szatę roślinną, świat zwierzęcy, gleby, klimat lokalny. Na podstawie pozyskanych informacji określono również stan środowiska przyrodniczego w zakresie jakości powietrza, wód i klimatu akustycznego, a także wskazano obecny sposób i stan zagospodarowania obszaru objętego projektem planu. Należy jednak zaznaczyć, że przeprowadzenie wizji terenowej w ograniczonym przedziale czasowym oraz w niekorzystnym (z punktu widzenia inwentaryzacji wszystkich występujących na tym terenie przedstawicieli lokalnej flory i fauny) terminie, nie pozwoliło na przeprowadzenie inwentaryzacji w sposób wyczerpujący, umożliwiający zidentyfikowanie wszystkich gatunków występujących w granicach obszaru opracowania¹.

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono przy zastosowaniu metody indukcyjno-opisowej, polegającej na charakterystyce istniejących zasobów środowiska oraz łączeniu w całość posiadanych informacji o dotychczasowych mechanizmach funkcjonowania środowiska i wskazaniu, jakie potencjalne skutki mogą wystąpić w środowisku w wyniku realizacji ustaleń planu. Posłużono się również metodą porównawczą, wykorzystując wiedzę o funkcjonowaniu środowiska jako całości. Skonfrontowano zaproponowane rozwiązania planistyczne z istniejącymi uwarunkowaniami środowiskowymi. Prognozę oddziaływania na środowisko przedstawiono w zakresie, jaki umożliwia obecny stan dostępnej informacji o środowisku oraz w tym kontekście – stopień ogólności ustaleń planu.

2. CHARAKTERYSTYKA ORAZ STAN ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

2.1. Położenie, użytkowanie i zagospodarowanie terenu

Obszar objęty granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu obejmuje tereny położone w północnej części miasta (w obrębie Radojewo i Morasko). Granicami projektu mpzp objęto tereny

¹ charakterystyki lokalnej szaty roślinnej oraz różnorodności lokalnej fauny dokonano w znacznej mierze w oparciu o informacje pozyskane ze źródeł literaturowych (uzupełnione o informacje pozyskane w trakcie przeprowadzonej wizji terenowej)

zlokalizowane w rejonie ul. F. Jaškowiaka i ul. Okolewo, współtworzące klinowy system zieleni miasta (tereny północnego, „moraskiego” klina zieleni). Całkowita powierzchnia obszaru objętego projektem planu wynosi ok. 35 ha.

W dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów objętych granicami projektu mpzp wyróżnia się wysoki udział terenów użytkowanych rolniczo (głównie pól uprawnych), którym w mniejszym stopniu towarzyszą tereny nieużytkowane, porośnięte spontanicznie pojawiającą się roślinnością. W granicach omawianego obszaru występują również pasowe zadrzewienia śródpolne, występujące w bezpośrednim sąsiedztwie wód powierzchniowych.

W granicach analizowanego obszaru nie funkcjonuje obecnie jakakolwiek zabudowa. Obsługę komunikacyjną terenów zapewniają fragmenty przebiegających przez obszar projektu mpzp ul. Okolewo i ul. Celichowskich oraz nieliczne drogi gruntowe, umożliwiające obsługę terenów użytkowanych rolniczo. Sieci infrastruktury technicznej reprezentowane są na omawianym obszarze przez sieci przesyłowe – napowietrzne linie elektroenergetyczne 220 kV i SN (15 kV), przebiegające przez zachodnią część obszaru projektu planu, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 350 relacji Czerwonak-Konarzewo, jak również dwa rurociągi naftowe DN 800 i DN 500 (w rejonie północnej granicy omawianego obszaru).

Sąsiedztwo obszaru projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaškowiaka w Poznaniu stanowią przede wszystkim tereny użytkowane rolniczo (pola uprawne, użytki zielone), otaczające analizowany obszar od strony południowej, północnej (wraz z terenami porośniętymi roślinnością wysoką) oraz zachodniej. W stosunkowo bliskim sąsiedztwie omawianego obszaru funkcjonują również tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowanej w obrębie osiedla Lubczykowa Góra (poza wschodnią granicą obszaru projektu mpzp), a także zabudowy funkcjonującej w rejonie dawnej wsi Morsko (rejon ul. Glinienko, Okolewo, Drogocin i ul. F. Jaškowiaka).

2.2. Elementy dziedzictwa kulturowego

Na obszarze objętym granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaškowiaka w Poznaniu nie stwierdzono występowania jakichkolwiek budynków, w tym budynków zabytkowych, podlegających ochronie na podstawie przepisów ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. *o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami*. W granicach przedmiotowego obszaru zlokalizowane są natomiast liczne, zewidencjonowane stanowiska archeologiczne, w tym w szczególności:

- AZP 50-27/88, Poznań – Stare Miasto stan. 79 – osadnictwo wczesnośredniowieczne i nowożytnie,
- AZP 50-27/90, Poznań – Stare Miasto stan. 73 – osadnictwo wczesnośredniowieczne,
- AZP 50-27/92, Poznań – Stare Miasto stan. 88 – osadnictwo wczesnośredniowieczne,
- AZP 50-27/95, Poznań – Stare Miasto stan. 86 – osadnictwo wczesnośredniowieczne,
- AZP 51-27/35, Poznań – Stare Miasto stan. 157 – osadnictwo epoka kamienia, wczesne średniowiecze,
- AZP 51-27/62, Poznań – Stare Miasto stan. 184 – osadnictwo późny okres lateński, wczesne średniowiecze, ślady osadnictwa o nieokreślonej chronologii,
- AZP 51-27/63, Poznań – Stare Miasto stan. 185 – osadnictwo epoka kamienia, późny okres lateński, wczesne średniowiecze, ślady osadnictwa o nieokreślonej chronologii,
- AZP 51-27/84, Poznań – Stare Miasto stan. 81 – osadnictwo z wczesnej epoki żelaza,
- AZP 51-27/85. Poznań – Stare Miasto stan. 82 – osadnictwo wczesnośredniowieczne.

2.3. Rzeźba terenu

Obszar opracowania, wg podziału Polski na jednostki fizycznogeograficzne, położony jest w obrębie makroregionu Pojezierze Wielkopolskie (315.5), w zasięgu mezoregionu Pojezierze Poznańskie (315.51)². Pod względem geomorfologicznym analizowany obszar obejmuje tereny zlokalizowane w zasięgu strefy wzgórz morenowych (przeważnie spiętrzonych), charakteryzujących się wysokością względną przekraczającą 10 m oraz różnym nachyleniem. Część terenów zlokalizowanych wzdłuż granicy wschodniej zlokalizowana jest w obrębie rynny subglacjalnej (tereny wzdłuż niewielkiego cieku).

² geoserwis.gdos.gov.pl

Przedmiotowy obszar charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem w zakresie ukształtowania powierzchni (lokalnie spadki terenu przekraczają 12%). Najniższymi rzędnymi charakteryzują się tereny położone w części wschodniej oraz północno-zachodniej (103,0 m n.p.m.), natomiast najwyższymi rzędnymi charakteryzują się tereny zlokalizowane w części centralnej (do 121,9 m n.p.m.).

2.4. Budowa geologiczna i warunki gruntowe

Zgodnie z informacjami zobrazowanymi na mapie geologicznej (obejmującej swym zasięgiem obszar projektu planu)³, budowa utworów czwartorzędowych występujących na przedmiotowym obszarze jest zróżnicowana w nieznacznym stopniu. Na obszarze tym występują przede wszystkim plejstocenijskie piaski i żwiry moren czołowych, powstałe w wyniku wytapiania moreny w strefie marginalnej. Miąższość tych utworów wynosi zazwyczaj kilka metrów. W granicach niewielkiego obszaru, położonego w części północno-zachodniej, na powierzchni występują natomiast pliocenijskie iły i mułki, miejscami piaski (utwory trzeciorzędowe). Ich obecność na powierzchni wynika z położenia części omawianego obszaru w strefie zaburzeń glaciektonicznych. W pasie terenów zlokalizowanych wzdłuż północno-wschodniej granicy obszaru opracowania występują natomiast holocenijskie torfy, powstałe w wyniku procesów akumulacji organicznej (utwory o słabej wodoprzepuszczalności).

Utwory trzeciorzędowe reprezentowane są przez wspomniane już wcześniej pliocenijskie iły i mułki (miejscami piaski), które lokalnie występują na powierzchni. Pliocen górny reprezentuje seria iłów i iłów mułkowatych, charakteryzujących się szaroniebieską lub szarozieloną barwą. Pliocen górny reprezentują iły o barwie szaroniebieskiej, szarozielonej oraz pstry iły poznańskie, charakteryzujące się żółtymi i czerwonymi smugami oraz plamami. Miąższość tych utworów wynosi zazwyczaj kilkadziesiąt metrów.

Zgodnie z informacjami zawartymi w Atlasie geologiczno-inżynierskim, w którym dokonano oceny warunków geologiczno-inżynierskich na terenie Poznania⁴, na głębokości 1-2 m p.p.t. występują przede wszystkim plejstocenijskie, lodowcowe grunty spoiste (na przeważającym obszarze) oraz – w znacznie mniejszym stopniu – lodowcowe grunty niespoiste (w centralnej części obszaru opracowania). Lokalnie na głębokości 2 m p.p.t. występują także holocenijskie grunty organiczne – namuły spoiste. Poniżej, na głębokości 4-5 m p.p.t., występują natomiast plejstocenijskie, lodowcowe grunty nierozdzielone litologicznie oraz (w części centralnej) plejstocenijskie, lodowcowe grunty niespoiste. Zgodnie z informacjami zobrazowanymi w Atlasie geologiczno-inżynierskim, warunki budowlane w granicach obszaru mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu określa się jako ograniczone (w części wschodniej i środkowo-wschodniej) lub przeciętne (w części środkowej i zachodniej). Jedynie w obrębie niewielkich powierzchni (poniżej ul. Okolewo) warunki budowlane określa się jako dobre.

2.5. Zasoby naturalne

Zgodnie z posiadanymi informacjami, w granicach obszaru objętego granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu nie stwierdzono występowania udokumentowanych złóż kopalin⁵. Analizowany obszar położony jest również poza zasięgiem głównych zbiorników wód podziemnych⁶.

2.6. Warunki wodne

Wody powierzchniowe

Obszar objęty projektem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje tereny, przez które przepływają fragmenty niewielkich cieków⁷. Podobnie jak większość cieków występujących w rejonie Moraska, charakteryzują się one dużą zmiennością przepływu w ciągu roku – z maksimum przypadającym w okresie wiosennym oraz minimum przypadającym w okresie letnim (bardzo często cieki te pozostają okresowo suche). Zgodnie z posiadanymi informacjami,

³ szczegółowa mapa geologiczna Polski w skali 1:50 000, ark. 471 - Poznań N-33-130-D Państwowy Instytut Geologiczny, 1990

⁴ geoportal.pgi.gov.pl/atlas_y_gi

⁵ baza.pgi.gov.pl

⁶ epsh.pgi.gov.pl

⁷ oznaczonych jako Wa-4-4 oraz Wa-B – zgodnie z Koncepcją zagospodarowania wód opadowych i roztopowych w Poznaniu (2) ZLEWNIA OBSZARU MORASKO

zlokalizowany w części wschodniej fragment rowu Wa-4-4 jest niewielkim dopływem rowu Wa-4 (będącego z kolei bezpośrednim dopływem Warty). Zlokalizowany w części północno-zachodniej fragment rowu Wa-B jest natomiast częścią rowu bezodpływowego (pierwotnie będącego dopływem Rowu Glinnowieckiego). W granicach przedmiotowego obszaru zlokalizowany jest również niewielki zbiornik śródpolny (w północno-zachodniej części) oraz zarośnięty zbiornik w rejonie ul. F. Jaśkowiaka.

Obszar projektu mpzp położony jest w zasięgu dwóch zlewni jednolitych części wód (JCW), a mianowicie zlewni JCW Warta od Różanego Potoku do Dopływu z Uchorowa (kod PLRW600021185991) – tereny zlokalizowane w części centralnej oraz wschodniej – oraz zlewni JCW Dopływ z Łysego Młyna (kod PLRW60001718594) – tereny zlokalizowane w części zachodniej.

Wody podziemne

Zgodnie z informacjami zobrazowanymi na mapie hydrograficznej⁸, przez obszar objęty granicami projektu mpzp przebiega dział wodny III-rzędu. Wody gruntowe występują w większości przypadków na głębokości ok. 5 m p.p.t. Nieco płycej (na głębokości 2-5 m p.p.t.) wody gruntowe występują na terenach zlokalizowanych w części północno-zachodniej oraz wschodniej.

Zgodnie z informacjami przedstawionymi na mapie hydrogeologicznej⁹, analizowane tereny zlokalizowane są w zasięgu jednostki hydrogeologicznej 1cTr1, w obrębie której głównym użytkowym piętrzem wodonośnym jest mioceński poziom zbiornika wielkopolskiego, zbudowany z piasków (głównie drobnoziarnistych i mułkowatych). Utwory te występują na głębokości ok. 150 m p.p.t. (w części wschodniej ok. 100 m), a ich miąższość sięga 20 m. Należy podkreślić, że poziom ten charakteryzuje się bardzo niskim stopniem zagrożenia zanieczyszczeniem z uwagi na izolację poziomu wodonośnego przez nadkład bardzo słabo przepuszczalnych glin i bardzo słabo przepuszczalnych ilów (iły poznańskie).

Cały analizowany obszar znajduje się poza zasięgiem Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP). Zgodnie z posiadanymi informacjami na obszarze projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu nie występują ujęcia wody oraz studnie, dla których wyznaczone zostały strefy ochrony.

2.7. Szata roślinna

Obszar projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu obejmuje tereny stanowiące fragment północnego klina zieleni, w obrębie których szata roślinna reprezentowana jest przez zbiorowiska roślinne, związane przede wszystkim z rolniczym użytkowaniem terenów w tej części miasta. Lokalną szatę roślinną współtworzy mozaika zbiorowisk związanych z obecnością pól uprawnych (zajmujących znaczne powierzchnie w południowej części obszaru projektu mpzp), użytków zielonych, jak również licznych śródpolnych kęp i pasów zadrzewień, towarzyszących niewielkim ciekom i zbiornikom wodnym.

Analizując charakter lokalnej szaty roślinnej, należy wspomnieć, że większość terenów zlokalizowanych w granicach obszaru projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu wskazywana była jako obszar, dla którego postulowano powołanie użytku ekologicznego¹⁰. Propozycja objęcia tych terenów ochroną wynikała m.in. z występowania cennych zbiorowisk roślinnych, w tym występującego w południowej części analizowanego obszaru łągu dębowo-olszowego (*Circaeo-Alnetum*, syn. *Fraxino-alnetum*), a także występujących w północnej części omawianego obszaru płatów olsów i łożowisk (*Alnetea glutinosae*), czy też szuwarów wielkoturzycowych (*Caricetum ripariae*, *Cicuto-Caricetum pseudocyperii*), porastających powierzchnie w sąsiedztwie śródpolnych zbiorników.

Poza kompleksami zbiorowisk roślinnych współtworzonych przez półnaturalną roślinność bagienno – łąkową, na przedmiotowym obszarze – w sąsiedztwie terenów użytkowanych rolniczo oraz nielicznych dróg gruntowych – występuje również roślinność ruderalna. Na obszarze całego Moraska reprezentowana jest ona przez zbiorowiska takie jak: zespół wrotycza pospolitego *Artemisio vulgaris-Tanacetetum*, pyleńca pospolitego *Berteroetum incanae*, goryczela jastrzębcowatego *Dauco-*

⁸ mapa hydrograficzna w skali 1:50 000, ark. N-33-130-D Poznań, GEOMAT Sp. z o.o., Poznań 2001

⁹ mapa hydrogeologiczna w skali 1:50 000, ark. Poznań (471), wersja cyfrowa

¹⁰ Borysiak J., Stachnowicz W., Czepiński K., POZNAŃ OBSZAR MORASKO-RADOJEWO-UMULTOWO OPRACOWANIE EKOFIZJOGRAFICZNE DO PROJEKTU MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ETAP 1, CZĘŚĆ I, OBSZARY ŚRODOWISKOTWÓRCZE I PRZYRODNICZO CENNE WYMAGAJĄCE SZCZEGÓLNEJ OCHRONY, Poznań 2002 r.,

Picirdetum hieracoides, nostryków *Melilotetum albo-officinalis* oraz powoju polnego i perzu właściwego *Convolvulo arvensis-Agropyretum repentis*.

Podkreślenia wymaga fakt, iż przedstawione powyżej informacje wskazują jedynie na występowanie najbardziej wartościowych i najbardziej pospolitych zbiorowisk roślinnych, których obecność wskazywano w szczegółowych opracowaniach dotyczących terenów całego Moraska¹¹. Szczegółowego rozpoznania w zakresie występujących tu zbiorowisk i gatunków nie dokonano przede wszystkim z uwagi na ograniczenia czasowe oraz niekorzystny termin przeprowadzenia wizji terenowej (poza okresem wegetacyjnym). Sytuacja ta nie wpłynęła jednak na ogólną ocenę szczególnych walorów przyrodniczych tych terenów, w obrębie których roślinność współtworzy sieć lokalnych korytarzy ekologicznych, zapewniających łączność z terenami przyrodniczo cennymi, podlegającymi ochronie prawnej.

2.8. Zwierzęta

Obszar objęty granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu, z uwagi na dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania zlokalizowanych tu terenów, a także korzystne z przyrodniczego punktu widzenia położenie, charakteryzuje się dużą (jak na warunki miejskie) różnorodnością występujących tu przedstawicieli fauny.

Na kształtowanie lokalnej różnorodności biologicznej wpływa przede wszystkim charakterystyka analizowanego obszaru, w granicach którego występują zróżnicowane siedliska o półnaturalnym charakterze, w tym m.in. siedliska łąkowe oraz związane z obecnością wód powierzchniowych (drobne ciek, niewielkie zbiorniki wodne), w tym wykształcone w ich bezpośrednim sąsiedztwie pasy i kępy zadrzewień. Obecność siedlisk o zróżnicowanej charakterystyce, jak również ekstensywny sposób użytkowania terenów¹², stwarza dogodne warunki do występowania na analizowanym obszarze licznych przedstawicieli rodzimej fauny.

Analizując charakterystykę lokalnej fauny należy również zauważyć, iż przedmiotowy obszar stanowi fragment większego kompleksu terenów użytkowanych rolniczo oraz niezabudowanych terenów zieleni otwartej (współtworzących tereny dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”), w obrębie których różnorodność gatunkowa przedstawicieli fauny jest wysoka. Takie sąsiedztwo sprawia, iż w granicach omawianego obszaru pojawia się szereg gatunków zwierząt migrujących między terenami dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”, terenami całego północnego klina zieleni, specjalnym obszarem ochrony siedlisk PLH300001 „Biedrusko” oraz doliną Warty.

Dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów położonych w granicach obszaru projektu planu sprzyja przede wszystkim obecności licznych przedstawicieli bezkręgowców, w tym owadów czy mięczaków. Na potrzeby niniejszego opracowania nie dokonano szczegółowego rozpoznania występujących tu bezkręgowców¹³, niemniej, można wspomnieć o występujących tu przedstawicielach muchówek (*Diptera*), błonkoskrzydłych (*Hymenoptera*) oraz prostoskrzydłych (*Orthoptera*). Bez wątplenia na terenach tych spotkać można również pospolite gatunki motyli dziennych (*Rhopalocera*), wykorzystujących obecność kwitnącej roślinności łąkowej. Obecność wód powierzchniowych i towarzyszących im siedlisk wilgotnych sprzyja natomiast pojawianiu się na przedmiotowym obszarze pospolitych gatunków ważek (*Odonata*) oraz mięczaków (*Molusca*), w tym m.in. widywanego na obszarze całego miasta ślimaka winniczka (*Helix pomatia*).

W granicach analizowanego obszaru, spotkać można również przedstawicieli rodzimych gatunków płazów, migrujących w obrębie lokalnego korytarza ekologicznego, współtworzonego przez drobne ciek i towarzyszącą im roślinność (śródpolne zadrzewienia i zakrzewienia). Na terenach tych spotkać można ropuchę szarą (*Bufo bufo*), żabę trawną (*Rana temporaria*), żabę moczarową (*R. arvalis*), żaby zielone (*Rana esculenta* complex), a także grzebiuszkę ziemną (*Pelobates fuscus*).

Na omawianym obszarze stwierdzono również występowanie przedstawicieli rodzimych gatunków gadów, w tym najliczniej widywanej jaszczurki zwinki (*Lacerta agilis*). W jego granicach

¹¹ w tym przede wszystkim opracowania ekofizjograficznego dla obszaru Moraska-Radojewa-Umultowa

¹²tereny użytkowane rolniczo, charakteryzujące się brakiem funkcjonowania jakiegokolwiek zabudowy oraz dróg o znacznym natężeniu ruchu

¹³ m.in. z uwagi na ograniczony czas przeprowadzania wizji terenowej, jak również brak szczegółowych informacji ze źródeł literaturowych

pojawiać się może także widywany na terenach dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko” zaskroniec (*Natrix natrix*), padalec zwyczajny (*Anguis fragilis*) oraz jaszczurka żyworodna (*Lacerta vivipara*).

Różnorodność występujących na obszarze opracowania siedlisk (tereny łąkowe, niewielkie ciek i wraz z towarzyszącą roślinnością, tereny użytkowane rolniczo itd.) sprzyja również występowaniu licznych przedstawicieli awifauny. Wśród występujących tu ptaków wskazać można przede wszystkim obecność gatunków związanych z funkcjonowaniem terenów otwartych oraz śródpolnych zadrzewień i zakrzewień, widywanych na obszarze całego Moraska, w tym m.in. trznadla (*Emberiza citrinella*), gąsiorka (*Lanius collurio*), dzwońca (*Carduelis chloris*), drozda śpiewaka (*Turdus philomelos*), czy cierniówkę (*Sylvia communis*). Ponadto, poza gatunkami spotykanymi pospolicie na obszarze całego miasta, takimi jak kos (*Turdus merula*), zięba (*Fringilla coelebs*), czy też potrzos (*Emberiza schoeniclus*), na terenach całego Moraska zaobserwować można również gatunki ptaków szponiastych – myszołowa zwyczajnego (*Buteo buteo*) i błotniaka stawowego (*Circus aeruginosus*), a także przedstawicieli rodzimych gatunków sów. Czasowo w granicach analizowanego obszaru pojawiać się mogą również żurawie (*Grus grus*), widywane w obrębie rozległych obszarów użytkowanych rolniczo.

Wśród przedstawicieli ssaków na przedmiotowym obszarze również występują gatunki widywane na terenach całego obszaru dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”. Wspomnieć można tu chociażby często obserwowane w rejonie Moraska i Radojewa sarny (*Capreolus capreolus*), przemieszczające się przez rozległe kompleksy pól uprawnych dziki (*Sus scrofa*) oraz lisy (*Vulpes vulpes*). Okresowo na obszarze opracowania pojawiać się może bóbr europejski (*Castor fiber*).

Dotychczasowy sposób zagospodarowania omawianego obszaru stwarza korzystne warunki do bytowania i żerowania również mniejszych gatunków ssaków. Poza spotykanymi często kretami (*Talpa europaea*), nornikami (*Microtus arvalis*) oraz innymi gryzoniami, wspomnieć można również pojawiające się na przedmiotowym obszarze nietoperze, w tym borowca wielkiego (*Nyctalus noctula*), karlika większego (*Pipistrellus nathusii*), karlika drobnego (*P. pygmaeus*), karlika malutkiego (*P. pipistrellus*), mroczka późnego (*Eptesicus serotinus*) oraz nocka rudego (*Myotis daubentonii*). Zwierzęta te wykorzystują występujące tu pasy zadrzewień i zakrzewień zarówno jako żerowiska, miejsca dziennych kryjówek, jak również jako szlaki przelotu. W tym miejscu należy podkreślić, iż zgodnie z obowiązującymi przepisami, wszystkie gatunki nietoperzy podlegają ochronie prawnej (podobnie jak szereg innych, wspomnianych powyżej gatunków zwierząt).

2.9. Gleby

Na obszarze objętym granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka przeważają tereny użytkowane rolniczo oraz porośnięte spontanicznie pojawiającą się roślinnością nieużytki, stąd też gleby występujące na tych obszarach charakteryzują się stosunkowo niewielkim (jak na warunki miejskie) stopniem antropogenicznego przekształcenia. Z uwagi na przynależność do klas bonitacyjnych wyraźnie zaznacza się przewaga udziału gleb klasy IVb, którym w mniejszym stopniu towarzyszą gleby zaliczane do klas V i VI.

Zgodnie z informacjami zilustrowanymi na mapie glebowo-rolniczej, w granicach analizowanego obszaru występują gleby o zróżnicowanej charakterystyce. W obrębie znacznej części terenów występują gleby bielcowe i pseudobielcowe, wykształcone na piaskach gliniastych lekkich (lub piaskach słabogliniastych) zalegających na glinach lekkich, zaliczane do kompleksu żytniego dobrego i żytniego słabego. Na terenach zlokalizowanych w części wschodniej, w obrębie terenów sklasyfikowanych jako użytki zielone słabe i bardzo słabe, występują natomiast gleby mułowo-torfowe. Na mniejszych powierzchniowo obszarach występują również gleby brunatne wylugowane i brunatne kwaśne zaliczane do kompleksu żytniego dobrego (wykształcone na piaskach słabogliniastych zalegających na żwirach gliniastych) oraz brunatne właściwe, wykształcone na glinach lekkich i średnich). Te ostatnie, z uwagi na przynależność do kompleksów przydatności rolniczej gleb, zaliczane są do kompleksu pszennego wadliwego.

W znacznej części terenów gleby charakteryzują się odczynem obojętnym o pH mieszczącym w przedziale 6,7-7,4¹⁴. Jedyne tereny zlokalizowane w części wschodniej charakteryzują się odczynem lekko kwaśnym (pH mieszczące się w przedziale 6,0-6,7). W obrębie terenów położonych w zasięgu granic opracowania nie stwierdzono występowania jakichkolwiek anomalii geochemicznych w glebach.

¹⁴ Atlas geochemiczny Poznania i okolic, 1:100 000; Józef Lis, Anna Pasieczna; Warszawa 2005

Gleby w granicach obszaru opracowania można zróżnicować również z uwagi na skalę oraz charakter ich dotychczasowych, antropogenicznych przekształceń. Zakłada się, że w przypadku występujących tu terenów zieleni towarzyszących drobnym ciekom, nie nastąpiły dotychczas istotne zmiany w zakresie pierwotnych właściwości fizycznych, chemicznych i biologicznych występujących tu gleb. Wynika to przede wszystkim z braku istotnych przekształceń powierzchni, występowania pokrywy roślinnej oraz ekstensywnego sposobu ich użytkowania. Większym stopniem przekształcenia charakteryzują się tereny użytkowane rolniczo, w obrębie których obserwuje się zmiany typowe dla gleb występujących na obszarach rolniczych. Obejmują one m.in. przemieszanie wierzchnich warstw gleby (m.in. na skutek prowadzenia zabiegów agrotechnicznych), a także zmiany we właściwościach chemicznych gleb, wynikające ze stosowania nawozów sztucznych, czy też środków ochrony roślin. Skala zmian właściwości gleb, wynikająca z ich rolniczego użytkowania, jest jednak stosunkowo niewielka (szczególnie w przypadku stosowania kodeksu dobrej praktyki rolniczej).

2.10. Klimat lokalny

Według regionalizacji klimatycznej (Woś 1994) obszar objęty granicami planu, podobnie jak obszar całego Poznania, należy do Regionu Środkowopolskiego. Warunki klimatyczne w Poznaniu odzwierciedlają wartości elementów klimatu uzyskane z pomiarów prowadzonych na stacji IMGW Poznań-Ławica. Elementy klimatu na wyżej wspomnianej stacji, przedstawia poniższa tabela:

Tabela 1. Elementy klimatu w rejonie Poznań - Ławica (wg IMGW w Poznaniu)

OKRES	MIESIĄC												Rok
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	
ŚREDNIA MIESIĘCZNA TEMPERATURA POWIETRZA (°C)													
Rok 2010	-6,5	-1,0	3,6	8,8	11,5	17,4	22,1	18,7	12,5	6,5	4,7	-5,6	7,7
WIEOLECIE 1971-2000	-1,2	-0,5	3,2	7,7	13,5	16,4	18,3	17,7	13,0	8,2	3,2	0,3	8,3
ŚREDNIA MIESIĘCZNA WILGOTNOŚĆ WZGLĘDNA (%)													
Rok 2010	85	85	80	69	83	67	61	78	83	79	92	93	80
WIEOLECIE 1971-2000	86	85	78	72	69	72	72	74	80	84	87	88	79
ŚREDNIA MIESIĘCZNA PRĘDKOŚĆ WIATRU (m/s)													
Rok 2010	4,0	3,4	4,0	3,7	3,4	3,0	3,1	3,1	3,3	3,8	3,8	4,1	3,6
WIEOLECIE 1971-2000	3,9	3,8	4,0	3,7	3,3	3,3	3,2	2,8	3,0	3,3	3,8	3,9	3,5
ŚREDNIA MIESIĘCZNA WYSOKOŚĆ OPADU ATMOSFERYCZNEGO (mm)													
Rok 2010	28	18	42	27	111	17	81	153	74	8	100	58	692
WIEOLECIE 1971-2000	29	23	33	31	47	62	76	56	44	35	33	39	508

Źródło: Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2010, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska; Poznań 2011; <http://www.poznan.pios.gov.pl/glowna/index.php>

Średnia roczna suma opadów dla terenu Poznania należy do najniższych w kraju. Pomiar wielkości opadów atmosferycznych dla posterunku Poznań-Ławica wykazały, że średnia wartość opadu atmosferycznego z wielolecia (w okresie 1971-2000) wynosiła 508 mm. Natomiast roczna suma opadów atmosferycznych, stanowiąca 136% normy, wynosiła 692 mm w roku 2010.

Rozkład temperatur, podobnie jak ilości opadów, ma charakter roczny. Najcieplejszym miesiącem roku 2010 był lipiec – średnia miesięczna temperatura w Poznaniu wyniosła 22,1°C, z kolei najniższe temperatury odnotowano w styczniu, kiedy średnia miesięczna temperatura wyniosła w Poznaniu -6,5°C. W skali roku średnia temperatura wynosi dla miasta Poznania 7,7°C.

Równie istotnymi czynnikami meteorologicznymi, wpływającymi na klimat miasta, a w szczególności na stężenia i rozkład przestrzenny zanieczyszczeń powietrza, jest kierunek oraz siła wiatru.

Dla obszaru Poznania stwierdzono największą częstotliwość występowania wiatrów z sektora zachodniego, o dość niewielkiej sile – średnia roczna wartość wynosiła 3,6 m/s. Najwyższą

średnią miesięczną prędkość wiatru zanotowano w Poznaniu w 2010 r. w grudniu – 4,1 m/s. Z kolei najniższa średnia miesięczna prędkość wiatru wystąpiła, podobnie jak w wieloleciu, w lecie, jednak w czerwcu (3,0 m/s), a nie w sierpniu.

Rozkład kierunków wiatru w Poznaniu w 2010 r. charakteryzuje, podobnie jak w wieloleciu 1971-2000, zdecydowana przewaga wiatrów z sektora zachodniego oraz mały udział wiatrów z kierunków N i NE (15%). Co istotne, w sierpniu i wrześniu zwiększyła się liczba cisz, co może przyczynić się do pogorszenia sytuacji aerosanitarnej w regionie. Tego typu sytuacje, charakteryzujące się między innymi bardzo małymi prędkościami wiatru utrzymującymi się przez dłużej niż 48 godzin, wystąpiły w Poznaniu, poza styczniem, również pod koniec września i października.

Wilgotność względna powietrza na terenie Poznania zależna jest od pory roku. W 2010 r. na terenie Poznania nie wystąpiła susza hydrograficzna. Najwyższą wartość wilgotność osiąga w okresie zimowym, w tym najwyższą w 2010 r. zanotowano w grudniu (93%). Natomiast najniższe wartości występują w miesiącach letnich, takich jak czerwiec i lipiec, kiedy osiągnęła wartości 67% i 61%. Okres wegetacyjny w rejonie miasta Poznania należy do najdłuższych w kraju i wynosi 220 dni.

W celu określenia lokalnych warunków klimatycznych wykorzystano również informacje uzyskane z pomiarów prowadzonych w Stacji Bazowej Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego Różany Strumień (ZMŚP), będącej pierwszą stacją w programie ZMŚP w Polsce, zlokalizowaną w granicach dużej aglomeracji miejskiej¹⁵. Zgodnie z publikowanymi informacjami, miesiącem o najwyższej średniej temperaturze powietrza był lipiec (19°C), natomiast miesiącem najchłodniejszym był styczeń (średnia miesięczna temperatura powietrza wynosiła -2°C). W lipcu zanotowano jednocześnie najwyższą sumę miesięczną opadów atmosferycznych w zlewni Różanego Strumienia (najniższą sumą opadów charakteryzował się wrzesień). Średnia wilgotność powietrza w roku 2016 wyniosła 81,1%, przy czym miesiącem najbardziej wilgotnym był październik (średnia miesięczna wynosiła 91,8%), a miesiącami charakteryzującymi się najniższą wilgotnością był kwiecień oraz maj (średnia miesięczna wynosiła nieco ponad 70%). Średnia roczna wartość ciśnienia atmosferycznego w roku 2016 wynosiła natomiast 1007,7 hPa, przy czym najwyższe wartości ciśnienia zanotowano w grudniu (średnia miesięczna 1016,6 hPa), a najniższe w kwietniu (średnio ok. 1004 hPa). Średnia prędkość wiatru w roku 2016 wynosiła 1,3 m/s¹⁶.

Omawiając specyfikę lokalnych warunków mikroklimatycznych należy zwrócić uwagę na specyficzne ukształtowanie analizowanego obszaru oraz dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów. Zróżnicowanie rzeźny terenu sprzyja występowaniu m.in. zjawiska spływu grawitacyjnego chłodnego powietrza z obszarów wyżej położonych w kierunku obszarów dolinnych, skutkującego występowaniem nieco niższych temperatur, zwiększonej wilgotności powietrza, a także inwersji termicznych, którym towarzyszyć mogą mgły i zamglenia (szczególnie w kontekście obecności drobnych cieków i śródpolnych zbiorników wodnych). Obecność terenów porośniętych zielenią wysoką (w analizowanym przypadku głównie pasów zadrzewień towarzyszących ciekom) sprzyja natomiast m.in. ograniczaniu prędkości wiatru, zwiększeniu wilgotności powietrza, poprawie warunków aerosanitarnych, ograniczeniu nasłonecznienia części terenów oraz obniżeniu temperatury otoczenia (spływ chłodniejszych mas powietrza).

2.11. Jakość powietrza atmosferycznego

Największy wpływ na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego ma lokalizacja i charakter źródeł emisji oraz sposób zagospodarowania przestrzennego terenów zlokalizowanych w granicach danego obszaru. Udział zanieczyszczeń napływających z terenów sąsiednich ma zazwyczaj znacznie mniejsze znaczenie w kształtowaniu lokalnej jakości powietrza atmosferycznego.

Jak wspomniano we wcześniejszych rozdziałach prognozy, przedmiotowy obszar obejmuje przede wszystkim tereny użytkowane rolniczo oraz tereny zieleni nieurządzonej, towarzyszącej wodom powierzchniowym (drobne ciek i niewielki zbiornik). Na obszarze objętym granicami projektu planu nie funkcjonuje jakakolwiek zabudowa, a przebiegająca przez północno-zachodnią część obszaru mpzp ul. Okolewo charakteryzuje się znikomym natężeniem ruchu. Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, iż w granicach analizowanego obszaru nie funkcjonują obecnie punktowe, liniowe oraz

¹⁵ Stan środowiska w Wielkopolsce Raport 2017, wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Biblioteka Monitoringu Środowiska, Poznań 2017

¹⁶ na tak niską wartość wpłynęło najprawdopodobniej znaczne osłonięcie stacji pomiarowej

powierzchniowe źródła emisji, których funkcjonowanie wpływałoby w sposób znaczący na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego.

W marginalnym stopniu na stan jakości powietrza atmosferycznego wpływa emisja związana z rolniczym użytkowaniem terenów zlokalizowanych w granicach obszaru opracowania. Prowadzenie prac polowych związane jest zazwyczaj z koniecznością wykorzystania maszyn rolniczych napędzanych silnikami spalinowymi oraz występowaniem emisji pyłów na skutek unoszenia cząstek gleby w trakcie prowadzenia części zabiegów agrotechnicznych (np. głęboka orka), szczególnie w okresach przesuszenia gleby. Skala tego zjawiska pozwala jednak założyć, że nie wpływa ono w sposób znaczący na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego.

Na kształtowanie lokalnych warunków aerosanitarnych korzystnie wpływa natomiast obecność terenów porośniętych zielenią, a w szczególności zielenią wysoką. Obecność drzew i krzewów, które w przypadku analizowanego obszaru występują przede wszystkim w rejonie północnej i wschodniej granicy, sprzyja redukcji udziału CO₂ w powietrzu oraz emisji znacznych ilości O₂, ograniczając jednocześnie zasięg przemieszczania się zanieczyszczeń pyłowych. Bardzo duży wpływ na kształtowanie warunków aerosanitarnych ma również dominujący udział terenów zapewniających bardzo dobre warunki przewietrzania na obszarze opracowania (tereny użytkowane rolniczo oraz tereny porośnięte zielenią niską).

Obecności źródeł emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, których funkcjonowanie miałyby znacząco negatywny wpływ na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego, nie stwierdzono również w bezpośrednim sąsiedztwie granic obszaru projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu. W większości przypadków analizowany obszar graniczy z terenami użytkowymi rolniczo, w sąsiedztwie których funkcjonuje dość nieliczna zabudowa mieszkaniowa (m.in. Osiedle Lubczykowa Góra) oraz zapewniające właściwą obsługę komunikacyjną tej części miasta drogi (przede wszystkim ul. F. Jaśkowiaka). Z uwagi na powyższe zakłada się, iż emisja zanieczyszczeń związanych z funkcjonowaniem dróg i zabudowy (zlokalizowanych poza granicami obszaru projektu mpzp), nie stanowi zagrożenia dla dotrzymania standardów jakości powietrza atmosferycznego w jego granicach.

Na potrzeby określenia jakości powietrza atmosferycznego w obszarze analizowanego projektu mpzp wykorzystano informacje publikowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, zawarte w Rocznej ocenie jakości powietrza atmosferycznego w województwie wielkopolskim za rok 2017. W celu analizy jakości powietrza atmosferycznego wykorzystano wyniki pomiarów wykonywanych przez WIOŚ w Poznaniu na potrzeby opracowania rocznej oceny jakości powietrza dla poszczególnych stref¹⁷, wyznaczonych w oparciu o ustawę *Prawo ochrony środowiska*. Obszar objęty granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu znajduje się w granicach strefy aglomeracja poznańska (podobnie jak obszar całego miasta).

Wykonana przez WIOŚ roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2017 pod kątem ochrony zdrowia ludzi dotyczyła następujących zanieczyszczeń: dwutlenku azotu (NO₂), dwutlenku siarki (SO₂), tlenku węgla (CO), benzenu (C₆H₆), pyłu PM_{2,5}, pyłu PM₁₀, benzo(a)pirenu B(a)P, ozonu (O₃), ołowiu (Pb), arsenu (As), niklu (Ni) i kadmu (Cd). Klasyfikację stężeń poszczególnych zanieczyszczeń na obszarze strefy aglomeracja poznańska (z uwzględnieniem kryterium ochrony zdrowia ludzi) w roku 2017 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Klasyfikacja strefy aglomeracja poznańska w roku 2017 z uwzględnieniem kryteriów określonych w celu ochrony zdrowia

NAZWA STREFY	SYMBOL KLASY STREFY DLA POSZCZEGÓLNYCH SUBSTANCJI											
	NO ₂	SO ₂	CO	C ₆ H ₆	PM _{2,5}	PM ₁₀	BaP	As	Cd	Ni	Pb	O ₃
aglomeracja poznańska	A	A	A	A	A	C	C	A	A	A	A	A

Zródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2017, WIOŚ, Poznań, kwiecień 2018 r., <http://www.poznan.wios.gov.pl>

¹⁷ Roczna ocena jakości powietrza w województwie wielkopolskim za rok 2017, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Poznań, kwiecień 2018

Stężenia NO₂, SO₂, CO, C₆H₆, As, Cd, Ni, Pb, O₃, ocenianych pod kątem ochrony zdrowia ludzi za 2017 r., nie przekraczały poziomów dopuszczalnych, w związku z tym aglomeracja poznańska zaliczona została do klasy A. W strefie tej nie stwierdzono również przekroczeń dopuszczalnego poziomu dla pyłu PM_{2,5}, w związku z tym całą strefę zaliczono do klasy A.

Ze względu na stwierdzone przekroczenia dopuszczalnego poziomu pyłu PM₁₀ (dla stężeń 24-godzinnych) strefa aglomeracja poznańska w 2017 r. (podobnie jak w latach ubiegłych) zaliczona została do klasy C. Na terenie miasta Poznania nie zanotowano natomiast na żadnym ze stanowisk pomiarowych przekroczeń stężeń średnich rocznych dla pyłu PM₁₀.

W przypadku stężeń benzo(a)pirenu, na wszystkich stanowiskach pomiarowych odnotowano stężenia przekraczające poziom docelowy. Na podstawie wykonanych pomiarów, wszystkie strefy, w tym strefę aglomeracja poznańska, zaliczono do klasy C.

Ze względu na występowanie na terenie Poznania przekroczeń dopuszczalnych poziomów pyłu PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu konieczne było podjęcie działań, których realizacja doprowadziłaby do zmniejszenia emisji wspomnianych zanieczyszczeń do poziomów pozwalających na dotrzymanie obowiązujących standardów jakości powietrza atmosferycznego. W latach ubiegłych, ze względu na występowanie w zasięgu granic strefy aglomeracja poznańska przekroczeń dopuszczalnych stężeń pyłu PM₁₀ oraz benzo(a)pirenu, opracowano programy naprawcze, wskazujące cele i działania jakie muszą zostać podjęte w celu przywrócenia standardów jakości powietrza – Program ochrony powietrza dla strefy – aglomeracja Poznań¹⁸, Aktualizację Programu ochrony powietrza dla strefy: Aglomeracja Poznań (strefa Miasto Poznań) w woj. Wielkopolskim¹⁹ oraz Program ochrony powietrza w zakresie benzo-alfa-pirenu dla stref: Aglomeracja Poznańska, Miasto Leszno, strefy gnieźnieńsko-wrzesińskiej oraz strefy pilsko-złotowskiej w woj. Wielkopolskim²⁰. Dokumenty te utraciły swoją moc na skutek wejścia w życie zapisów uchwały nr XI/316/15 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego²¹ w sprawie określenia „Programu ochrony powietrza w zakresie pyłu PM₁₀ oraz B(a)P dla strefy aglomeracja poznańska, którego integralną część stanowi plan działań krótkoterminowych w zakresie pyłu PM₁₀”. Program ten określa szereg koniecznych do podjęcia działań, których zastosowanie jest niezbędne dla przywrócenia standardów jakości powietrza w zakresie stężeń pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz B(a)P. Wśród nich wskazuje działania naprawcze związane z wprowadzaniem do mpzp odpowiednich zapisów, m.in. zakazu stosowania paliw stałych w obrębie projektowanej zabudowy, stosowania odpowiednich wskaźników powierzchni biologicznie czynnej (towarzyszącej zabudowie), czy też tworzenia publicznych terenów zieleni urządzonej, w tym parków i skwerów.

Należy jednocześnie podkreślić, że podjęcie działań mających na celu ograniczenie emisji benzo(a)pirenu do poziomów umożliwiających dotrzymanie obowiązujących standardów, jest szczególnie ważne w kontekście dużej szkodliwości benzo(a)pirenu dla zdrowia ludzkiego (duża toksyczność przewlekła), a także roślinności, gleb i wody.

2.12. Klimat akustyczny

Obszar projektu planu „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu obejmuje tereny położone w północnej części miasta, w obrębie Moraska, które współtworzą klinowy system zieleni miasta (tereny północnego, „moraskiego” klina zieleni). W obecnym sposobie zagospodarowania i użytkowania tych terenów wyróżnia się wysoki udział terenów użytkowanych rolniczo (głównie pól uprawnych), którym w mniejszym stopniu towarzyszą nieużytki. Występują również pasowe zadrzewienia śródpolne – w bezpośrednim sąsiedztwie przepływających niewielkich cieków.

W granicach analizowanego obszaru nie funkcjonuje obecnie jakakolwiek zabudowa. Obsługę komunikacyjną terenów w obszarze projektu planu pełni przede wszystkim ul. F. Jaśkowiaka – biegnąca poniżej południowej granicy obszaru opracowania, a także – zlokalizowane w granicach projektu planu fragmenty ul. Okolewo i ul. Celichowskich oraz nieliczne drogi gruntowe, umożliwiające obsługę terenów użytkowanych rolniczo.

Ponadto, przez obszar opracowania biegną sieci infrastruktury technicznej, reprezentowane przez sieci przesyłowe – napowietrzne linie elektroenergetyczne 220 kV i SN (15 kV), przebiegające przez południowo-zachodnią część obszaru projektu planu, gazociąg wysokiego ciśnienia DN 350

¹⁸ Rozporządzenie Wojewody Wielkopolskiego Nr 39/07 z dnia 31 grudnia 2007 r.

¹⁹ Uchwała Nr XXIX/566/12 z dnia 17 grudnia 2012 r., (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 15.01. 2013 r., poz. 508)

²⁰ Uchwała Nr XXIX/566/12 z dnia 17 grudnia 2012 r., (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z dnia 15.01. 2013 r., poz. 509)

²¹ z dnia 26 października 2015 roku

relacji Czerwonak-Konarzewo, jak również dwa rurociągi naftowe DN 800 i DN 500 (biegnące w rejonie północnej granicy omawianego obszaru).

Sąsiedztwo przedmiotowego obszaru projektu planu stanowią przede wszystkim tereny użytkowane rolniczo (pola uprawne, użytki zielone), otaczające analizowany obszar od strony południowej, północnej oraz od strony zachodniej. W stosunkowo bliskim sąsiedztwie omawianego obszaru funkcjonują dwa tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowane: w obrębie osiedla Lubczykowa Góra (poza wschodnią granicą obszaru projektu mpzp), oraz funkcjonujące w rejonie dawnej wsi Morsko (ul. Glinienko, ul. Okolewo, ul. Drogocin i ul. F. Jaśkowiaka).

W związku z obecnym zagospodarowaniem i użytkowaniem terenów w granicach przedmiotowego opracowania, zlokalizowane w granicach projektu planu tereny nie wymagają ochrony akustycznej w środowisku, na podstawie przepisów ustawy *Prawo ochrony środowiska*²² oraz rozporządzenia *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*²³ – bo tereny te nie są traktowane jako tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, co wynika z ustaleń obowiązującego „Studium ...”²⁴.

Niemniej, na podstawie wyników badań hałasu prowadzonych w roku 2017 – zawartych w dokumentacji *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*²⁵ należy uznać, że aktualne warunki akustyczne w środowisku w badanym obszarze projektu planu są bardzo korzystne. Na obszar opracowania nie oddziałują obecnie – poza ul. F. Jaśkowiaka, żadne inne źródła hałasu, w tym inne źródła hałasu samochodowego. Zasięgi oddziaływania tego rodzaju hałasu w porze dziennie-wieczornonocnej oraz porze nocnej ilustruje załącznik nr 3.

Na odcinku bezpośredniego sąsiedztwa fragmentu południowej granicy projektu planu z ul. F. Jaśkowiaka, hałas samochodowy kształtuje się na poziomach wartości: ok. $L_{DWN} = 67-68$ dB w porze dziennie-wieczornonocnej oraz ok. $L_N = 58-59$ dB w porze nocnej. W przypadku, gdyby tereny w granicach przedmiotowego opracowania, położone w sąsiedztwie ul. F. Jaśkowiaka, były terenami rekreacyjno-wypoczynkowymi, to nie występowałoby przekroczenie dopuszczalnych standardów akustycznych w środowisku: $L_{DWN}^* = 68$ dB oraz $L_N^* = 59$ dB, odpowiednio w porze dziennie-wieczornonocnej oraz w porze nocnej, chociaż w takim wypadku standardów akustycznych nie definiuje się dla pory nocy.

W związku z brakiem występowania w granicach opracowania terenów o zdefiniowanych wymaganiach akustycznych w środowisku, nie ustosunkowano się do oddziaływania akustycznego na ludzi linii elektroenergetycznych, w tym przede wszystkim napowietrznej linii elektroenergetycznej 220 kV, biegnących przez analizowany obszar.

Ponadto, na podstawie dokumentacji *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*²⁶ można stwierdzić, że na obszar opracowania nie wpływa hałas kolejowy od najbliższej położonej trasy tzw. Północnej Obwodowej Linii Kolejowej Zieliniec – Kiekrz, hałas lotniczy z lotniska Poznań – Ławica oraz lotniska wojskowego w Poznaniu – Krzesinach, a także hałas tramwajowy.

Przedmiotowy obszar projektu planu znajduje się również poza zasięgiem oddziaływania hałasu przemysłowego oraz oddziaływania tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu.

Podsumowując należy stwierdzić, że obecne warunki akustyczne w środowisku – w granicach przedmiotowego obszaru projektu planu – są bardzo korzystne dla przebywania ludzi i zwierząt.

2.13. Jakość wód

Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe reprezentowane są na przedmiotowym obszarze przez fragmenty niewielkich cieków, a także niewielkie (śródpolne) zbiorniki²⁷, występujące licznie w obrębie całego Moraska. Nie uzyskano natomiast jakichkolwiek informacji wskazujących na aktualny stan jakości występujących tu wód powierzchniowych.

²² Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2018 r., poz. 799, tekst jednolity z późn. zm.)

²³ Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. *w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity)

²⁴ *Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania*, uchwała Nr LXXII/1137/VI/2014 Rady Miasta Poznania z dnia 23 września 2014 r.

²⁵ *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, Lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

²⁶ *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, Lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

²⁷ śródpolne oczka wodne, okresowo wypełnione wodą

Z uwagi na położenie obszaru projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaškowiaka w Poznaniu w zasięgu zlewni różnych jednolitych części wód (JCW), dla oceny jakości wód powierzchniowych w granicach obszaru projektu mpzp wykorzystano dane dotyczące jakości wód w granicach jednolitej części wód (JCW) Warta od Rózanego Potoku do dopływu z Uchorowa (PLRW600021185991) oraz JCW Dopływ z Łysego Młyna (PLRW60001718594).

Zgodnie z informacjami zawartymi w aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry w latach 2016-2021 JCW Warta od Rózanego Potoku do dopływu z Uchorowa jest silnie zmienioną częścią wód (SZCW) o złym stanie, zagrożoną nieosiągnięciem celów środowiskowych (dobrego stanu chemicznego i potencjału ekologicznego)²⁸.

Zgodnie z informacjami publikowanymi przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, na podstawie badań prowadzonych w punkcie pomiarowo-kontrolnym WARTA – MŚCISZEWO (m.in. w ramach monitoringu operacyjnego i diagnostycznego) wody Warty sklasyfikowane zostały w roku 2017 jako wody klasy I ze względu na klasę elementów hydromorfologicznych, klasy V – z uwagi na klasę elementów biologicznych, a ich stan a pod względem klasy elementów chemicznych określony został jako poniżej dobrego. Z uwagi na klasę elementów fizykochemicznych potencjał wód Warty we wspomnianym punkcie pomiarowo-kontrolnym określony został natomiast jako potencjał poniżej dobrego. Poniżej przedstawiono uproszczoną tabelę, określającą szczegółowe wyniki badań wód Warty od Rózanego Potoku z Uchorowa prowadzonych w punkcie pomiarowo-kontrolnym Warta – Mściszewo w roku 2017.

Tabela 3. Wyniki badań w punkcie pomiarowo-kontrolnym WARTA – MŚCISZEWO w roku 2017 (źródło: Klasyfikacja wskaźników jakości wód płynących w województwie wielkopolskim za rok 2017, www.poznan.wios.gov.pl)

Lp	Wskaźnik jakości wody	Jednostka miary	Średnia roczna	Klasa wskaźnika jakości wód
Elementy biologiczne				
1.	Fitoplankton	indeks	obliczony indeks 0,5	III
2.	Makrobezkręgowce bentosowe (MMI_PL)	indeks	obliczony indeks 0,401	IV
3.	Ichtiofauna	indeks	obliczony indeks 0,567	V
Elementy hydromorfologiczne				
4.	Elementy hydromorfologiczne	indeks	Obliczony 0,666	I
Elementy fizykochemiczne				
5.	Temperatura wody	°C	12,5	I
6.	Zawiesina ogólna	mg/l	21,0	I
7.	Tlen rozpuszczony	mgO ₂ /l	10,2	I
8.	BZT ₅	mgO ₂ /l	5,4	potencjał poniżej dobrego
9.	Ogólny węgiel organiczny	mg C/l	12,4	II
10.	Wapń	mg Ca/l	80,5	I
11.	Twardość ogólna	mg CaCO ₃ /l	322,8	II
12.	Odczyn	pH	8,1-8,5	potencjał poniżej dobrego
Elementy chemiczne				
13.	Ołów i jego związki	µg/l	<0.15	stan dobry
14.	Rtęć i jej związki - biota	µg/kg mokrej masy	8,6	stan dobry
15.	Naftalen	µg/l	0,01	stan dobry
16.	Nikiel i jego związki	µg/l	3	stan dobry
17.	Nonylofenole	µg/l	<0.045	stan dobry
18.	Oktylofenol	µg/l	<0,015	stan dobry
19.	Benzo(a)piren - woda	µg/l	0,05534	stan poniżej dobrego
20.	Benzo(b)fluoranten	µg/l	0,001*	stan dobry
21.	Benzo(k)fluoranten	µg/l	0,023*	stan poniżej dobrego
22.	Benzo (g,h,i)perylene	µg/l	0,0859*	stan poniżej dobrego
23.	DDT całkowity	µg/l	<0,00375	stan dobry

*średnioroczne środowiskowe normy jakości odnoszą się do stężenia benzo(a)pirenu i są oparte na jego toksyczności

Zgodnie z ustaleniami wspomnianej już wcześniej aktualizacji Programu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry w latach 2016-2021, Dopływ z Łysego Młyna (PLRW60001718594) jest natomiast naturalną częścią wód (NAT) o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celu

²⁸zgodnie z ustaleniami aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry w latach 2016-2021

środowiskowego (osiągnięciem dobrego stanu ekologicznego i chemicznego). Jest to natomiast JCW obecnie niemonitorowana, stąd też w niniejszym opracowaniu nie przytoczono informacji określających stan wód w obrębie zlewni.

Wody podziemne

W celu przeanalizowania jakości wód podziemnych (na potrzeby niniejszego opracowania) posłużono się również wynikami oceny jakości wód podziemnych prowadzonej dla jednolitych części wód podziemnych (JCWPd). Zgodnie z podziałem na 172 JCWPd obszar całego miasta zlokalizowany jest w zasięgu granic JCWPd nr 60. Z uwagi na brak lokalizacji punktów pomiarowo-kontrolnych na analizowanym terenie, dla oceny jakości wód podziemnych przyjęto m.in. dane zebrane w roku 2017 dla punktów pomiarowych zlokalizowanych w granicach powiatu poznańskiego.

W roku 2017 jakość wód podziemnych na terenie powiatu poznańskiego badana była w 8 punktach pomiarowych²⁹. W punktach pomiarowych zlokalizowanych w miejscowościach Kalwy (nr 1278), Buk (nr 1279) oraz Pobiedziska (nr 2547), stwierdzono obecność wód III klasy (klasa końcowa dla wartości średnich). W miejscowościach Dakowy Suche (nr 1282), Kamionki (nr 2563) oraz Gruszczyń (nr 2564) stwierdzono wody II klasy³⁰, natomiast najgorszą jakość wód podziemnych (IV klasa³¹) stwierdzono w punkcie pomiarowym zlokalizowanym w miejscowości Pecna (nr 1495).

Zgodnie z informacjami prezentowanymi przez Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, stan chemiczny wód JCWPd nr 62 (oceniany w latach 2011-2015) określony został jako dobry, podobnie jak stan ilościowy (oceniany w roku 2010 i 2012)³².

Analizując jakość wód podziemnych podkreślić należy znaczenie wpływu charakterystyki utworów izolujących poziomy wodonośne, szczególnie w odniesieniu do kształtowania jakości wód głównych poziomów użytkowych. W przypadku analizowanego obszaru, głównym użytkowym poziomem wodonośnym jest mioceński poziom zbiornika wielkopolskiego, charakteryzujący się bardzo niskim stopniem zagrożenia zanieczyszczeniem z uwagi na izolację poziomu wodonośnego przez nadkład bardzo słabo przepuszczalnych glin i bardzo słabo przepuszczalnych iłów (iły poznańskie).

3. ISTNIEJĄCE PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI PROJEKTU PLANU, W SZCZEGÓLNOŚCI DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH NA PODSTAWIE USTAWY O OCHRONIE PRZYRODY

Tereny położone w zasięgu granic obszaru projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu zlokalizowane są poza granicami obszarów podlegających ochronie prawnej. Podkreślenia wymaga natomiast fakt, iż obszar projektu mpzp obejmuje tereny zlokalizowane w zasięgu dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”³³, obejmującego tereny położone w północnej części miasta. W jego skład wchodziły m.in. osiedla: Morasko, Radojewo, Umultowo i Różany Potok. Wyróżniał się on niezwykle – jak na tereny miejskie – walorami przyrodniczymi (różnorodnie szata roślinna oraz występowanie niezwykle cennych i rzadkich gatunków zwierząt). Zasadnym było zatem uwzględnienie w projektowanym sposobie zagospodarowania i użytkowania tych terenów ich szczególnych walorów przyrodniczych i krajobrazowych, podlegających niegdyś ochronie.

Obszarem podlegającym ochronie prawnej, położonym w bezpośrednim sąsiedztwie granic obszaru projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu jest włączony do sieci Natura 2000 specjalny obszar ochrony siedlisk PLH300001 „Biedrusko”. Granice wspomnianego obszaru stykają się bezpośrednio (na niewielkim odcinku) z północno-zachodnią granicą obszaru projektu mpzp, której przebieg pokrywa się jednocześnie z przebiegiem granicy administracyjnej miasta. Specjalny obszar ochrony siedlisk (SOO) PLH300001 „Biedrusko” obejmuje tereny o unikatowej w skali regionu charakterystyce, wynikającej przede wszystkim z długotrwałej izolacji tych terenów od różnorodnych form działalności

²⁹Ocena jakości wód podziemnych w punktach pomiarowych sieci krajowej w ramach monitoringu operacyjnego stanu chemicznego wód podziemnych w roku 2017 /wg badań PIG/, www.poznan.wios.gov.pl

³⁰klasa końcowa dla wartości średnich

³¹jw.

³²mjwp.gios.gov.pl

³³powołanego Uchwałą nr CV/610/94 Rady Miejskiej Poznania z dnia 10 maja 1994r. w sprawie utworzenia użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych (Dz. Urz. Woj. Pozn. Nr 12 poz. 126). Ze względu na wejście w życie ustawy z dnia 7 grudnia 2000r. o zmianie ustawy o ochronie przyrody (Dz. U. z 2001 Nr 3, poz. 21) oraz braku w niej przepisów przejściowych, tereny te straciły status ochronny.

ludzkiej. Na obszarze tym stwierdzono występowanie 16 typów siedlisk przyrodniczych wskazanych w Załączniku I dyrektywy Rady 92/43/EWG oraz 9 gatunków zwierząt figurujących w Załączniku II wspomnianej dyrektywy. Ze względu na nagromadzenie stanowisk roślin chronionych i zagrożonych w skali regionu i całego kraju, a także udział ważnych siedlisk, obszar ten posiada niezwykle wysoką rangę pod względem jego znaczenia dla ochrony bioróżnorodności. Wśród zagrożeń dla obszaru „Biedrusko” wymienia się przede wszystkim rozwój aglomeracji miejskiej Poznania (w kierunku północnym) oraz dalszy rozwój osadnictwa rezydencjonalnego w rejonie Biedruska i Radojewa³⁴. Z uwagi na bezpośrednie sąsiedztwo obszaru objętego granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewe – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu konieczne było zatem ograniczenie potencjalnego ryzyka wystąpienia negatywnych oddziaływań, związanych ze zmianą dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów zlokalizowanych w granicach obszaru objętego projektem mpzp.

Należy podkreślić, iż przebieg granic OSO PLH300001 „Biedrusko” w rejonie granic administracyjnych miasta Poznania jest również w znacznej mierze zgodny z granicami innego obszaru podlegającego ochronie – Obszaru Chronionego Krajobrazu Biedrusko. Na terenach obejmujących Obszar Chronionego Krajobrazu (obejmującego tereny o pofałdowanym, morenowym krajobrazie, z okresowo występującymi rowami, niewielkimi jeziorami i starorzeczami) ochronie podlegają suche wrzosowiska, murawy kserotermiczne i napiaskowe, łąki trzęślicowe i kośne, ziołorośla, torfowiska przejściowe oraz trzęsawiska i młaki. Obszar ten nie obejmuje swym zasięgiem terenów położonych w granicach administracyjnych miasta Poznania, jednakże zapisy i ustalenia omawianego w prognozie projektu mpzp „Morasko – Radojewe – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu powinny uwzględniać występowanie w jego bezpośrednim sąsiedztwie terenów o wyjątkowych walorach krajobrazowych.

W dalszej odległości od obszaru objętego granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewe – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu przebiegają natomiast granice rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko” (w odległości ok. 880 m od zachodniej granicy obszaru projektu planu).

W granicach obszaru objętego projektem mpzp stwierdzono również obecność gatunków zwierząt podlegających ochronie prawnej na podstawie rozporządzenia Ministra Środowiska w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt. Z uwagi na powyższe, realizacja ustaleń projektu mpzp musi uwzględniać zakazy ustanowione w odniesieniu do chronionych gatunków zwierząt, wskazanych we wspomnianych powyżej przepisach odrębnych. W tym miejscu należy jednak zaznaczyć, że zakres ustaleń miejscowego planu zagospodarowania charakteryzuje się znacznym stopniem ogólności, a jego poszczególne zapisy nie mogą powtarzać ustaleń zawartych w przepisach odrębnych.

Jak wspomniano we wcześniejszych rozdziałach prognozy, obszar objęty granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewe – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu obejmuje tereny obecnie niezabudowane, współtworzące klin zieleni. Z uwagi na ich walory przyrodnicze i ekologiczne, wśród najbardziej istotnych problemów ochrony środowiska należy zatem wymienić ograniczenie presji inwestycyjnej oraz utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania i terenów zieleni (oraz towarzyszących im wód powierzchniowych), współtworzących klinowy system zieleni miasta.

W granicach projektu mpzp nie stwierdzono natomiast występowania problemów ochrony środowiska wynikających z braku dostępu do sieci infrastruktury technicznej. Tereny położone w granicach analizowanego obszaru nie posiadają m.in. bezpośredniego dostępu do sieci wodociągowej i kanalizacyjnej, niemniej, z uwagi na brak funkcjonowania na przedmiotowym obszarze jakiegokolwiek zabudowy, sytuacja ta nie stanowi zagrożenia dla utrzymania odpowiedniej jakości poszczególnych komponentów środowiska.

Wśród istotnych problemów ochrony środowiska, jakie dotyczą obszaru całego miasta, wskazać należy natomiast problemy związane z przekraczaniem dopuszczalnych poziomów stężeń pyłu PM10 oraz bezno(a)pirenu w powietrzu atmosferycznym. W przypadku analizowanego obszaru zagrożenia te nie występują, niemniej – z uwagi na dalsze sąsiedztwo terenów zabudowanych – mogą w sposób pośredni wpływać na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego w rejonie omawianego obszaru.

³⁴Jako potencjalne zagrożenie wymienia się również wystąpienie poważnej awarii w obrębie składowiska odpadów komunalnych miasta Poznania

Z analizy oddziaływań hałasu, omówionych w rozdz. 2.12 niniejszej prognozy – na podstawie dokumentacji aktualnej *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*³⁵, można stwierdzić że na obszar opracowania nie oddziałują obecnie żadne uciążliwe akustycznie źródła hałasu. Oddziaływanie hałasu samochodowego z ul. F. Jaśkowiaka nie stanowi zagrożenia dla warunków akustycznych w otoczeniu. Stąd można stwierdzić, że obecne warunki akustyczne w środowisku – w granicach przedmiotowego obszaru projektu planu – są bardzo korzystne dla przebywania ludzi i zwierząt, mimo, że obszar ten nie wymaga ochrony akustycznej w środowisku.

4. INFORMACJA O GŁÓWNYCH CELACH I ZAWARTOŚCI PROJEKTU PLANU

4.1. Cel opracowania projektu planu

Stosownie do zapisów ustawy z dnia 27 marca 2003 r. *o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, głównym celem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu, jest ustalenie przeznaczenia terenów oraz określenie sposobów ich zagospodarowania i zabudowy, ze szczególnym uwzględnieniem konieczności kształtowania ładu przestrzennego oraz dostosowania funkcji i intensywności dalszego zagospodarowania do uwarunkowań przestrzennych i przyrodniczych przedmiotowego terenu.

W przypadku analizowanego projektu mpzp szczególnie istotne jest określenie takiego przeznaczenia i sposobu zagospodarowania przedmiotowego obszaru, który w sposób najbardziej optymalny uwzględniałby konieczność ochrony terenów klina zieleni przed wprowadzeniem istotnych zmian w zakresie dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania zlokalizowanych tu terenów. Plan, jako akt prawa lokalnego, stanowić będzie skuteczne narzędzie dla władz Poznania, umożliwiające kontrolę zainwestowania omawianego obszaru oraz zabezpieczenie terenów klina zieleni przed ewentualną zabudową.

4.2. Ustalenia projektu planu

Analizowany projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu składa się z części tekstowej, sporządzonej w formie projektu uchwały Rady Miasta Poznania oraz z części graficznej – rysunku projektu planu, sporządzonego w skali 1:1000.

Część tekstowa projektu planu zawiera zapisy w zakresie przeznaczenia terenów, zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu (w tym zakazu zabudowy), zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji oraz infrastruktury technicznej, a także szczegółowych parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenów. W projekcie planu znalazł się również zapis ustalający stawkę służącą naliczeniu opłaty z tytułu wzrostu wartości nieruchomości.

W zakresie przeznaczenia terenów zlokalizowanych w granicach przedmiotowego obszaru, w projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu wyznaczono tereny zieleni – oznaczone na rysunku planu symbolami **1-2ZO**, tereny infrastruktury technicznej – kanalizacji – oznaczone na rysunku planu symbolami **1-2K** oraz teren drogi publicznej – oznaczony na rysunku planu symbolem **KD-Dxs**.

Projekt omawianego mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu ma charakter ochronny, utrzymujący obecną strukturę funkcjonalną terenów położonych w zasięgu klinowo-pierścieniowego systemu zieleni miasta.

Jak już wcześniej wspomniano, jednym z najważniejszych celów przystąpienia do sporządzenia omawianego w prognozie projektu mpzp jest ochrona terenów klina zieleni przez ewentualną zabudową, stąd też projekt mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu ma charakter ochronny. Omawiany projekt planu przede wszystkim utrzymuje dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów stanowiących o jego walorach przyrodniczych i ekologicznych, wyznaczając w swoich granicach tereny zieleni **1-2ZO**, obejmujące ponad 99% powierzchni przedmiotowego obszaru. Dla terenów tych projekt planu ustala utrzymanie bardzo wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej (nie mniej niż 70% powierzchni

³⁵ *Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

danego terenu), zachowanie cieków i zbiorników wodnych jako otwartych oraz zakaz lokalizacji miejsc postojowych dla samochodów. Zgodnie z brzmieniem zapisów projektu mpzp dopuszcza się natomiast lokalizację takich elementów zagospodarowania jak ciągi piesze lub rowerowe, urządzenia wodne, a także obiekty służące ochronie przyrody. Poza wyznaczonymi na rysunku planu obszarami cennymi przyrodniczo możliwe będzie również lokalizowanie placów zabaw lub boisk.

Uzupełnieniem terenów zieleni **1-2ZO** (obejmujących niemal cały analizowany obszar) są dwa niewielkie tereny infrastruktury technicznej – kanalizacji (**1-2K**) oraz teren **KD-Dxs**, obejmujący fragment ul. Okolewo. W odniesieniu do terenów **1-2K** projekt mpzp ustala lokalizację przepompowni ścieków wraz z infrastrukturą towarzyszącą oraz wymóg zachowania nie mniej niż 20% powierzchni terenu jako powierzchni biologicznie czynnej, określając jednocześnie dostęp do przyległych dróg publicznych (w tym zlokalizowanych poza planem). Dla terenu **KD-Dxs** (zgodnie z planem jest to droga klasy dojazdowej) projekt mpzp ustala natomiast szerokość w liniach rozgraniczających³⁶, lokalizację pieszo-jezdni o szerokości nie mniejszej niż 4,5 m³⁷ oraz zakaz lokalizacji miejsc postojowych dla samochodów.

Jednocześnie w zakresie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji projekt planu ustala zachowanie ciągłości powiązań elementów pasów drogowych w granicach planu oraz z zewnętrznym układem drogowym, parametry układu drogowego zgodnie z klasyfikacją (w zakresie niedefiniowanym ustaleniami planu), a także stosowanie spójnych elementów zagospodarowania w zakresie oświetlenia oraz nawierzchni. W zakresie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej ustala powiązanie sieci z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, dopuszczenie robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej, jak również wysokość budowli związanych z infrastrukturą techniczną telekomunikacyjną (do 49 m od poziomu terenu). Zgodnie z projektem planu zakazuje się lokalizacji nowych napowietrznych sieci infrastruktury technicznej, z wyjątkiem napowietrznych elementów wynikających z przebudowy napowietrznej linii elektroenergetycznej 220 kV (wskazanej na rysunku planu).

W kontekście niniejszego opracowania, szczególnie istotne są ustalenia projektu mpzp w zakresie ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu. W tym zakresie, w projekcie mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu ustalono ochronę walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo, stanowiących element klina zieleni, poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych, jak również zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach. Ochronie poszczególnych komponentów środowiska służyć będzie jednocześnie realizacja zapisów dotyczących zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej, ustalających powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci oraz dopuszczenie robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej.

Projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu zawiera również zapisy w zakresie zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, istotne dla ochrony szczególnych walorów krajobrazowych tych terenów. Poza wspomnianym powyżej zapisem ustalającym ochronę walorów krajobrazowych, wskazać tu należy wprowadzenie zakazu lokalizacji ogrodzeń³⁸, urządzeń reklamowych oraz szyldów. Na obszarze opracowania zapisy projektu planu dopuszczają natomiast lokalizację elementów związanych z koniecznością zapewnienia sprawnego funkcjonowania tych terenów, nie wpływających jednocześnie w sposób znaczący na pogorszenie estetyki przestrzeni – obiektów małej architektury, tablic informacyjnych³⁹, wspomnianych powyżej ogrodzeń ażurowych⁴⁰, drogowych obiektów inżynierskich oraz sieci infrastruktury technicznej.

W projekcie planu znalazły się także zapisy dotyczące szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, ustalające zakaz lokalizacji budynków oraz uwzględnienie w zagospodarowaniu terenów ograniczeń wynikających z przebiegu sieci infrastruktury technicznej, w tym wskazanych na rysunku planu: napowietrznej linii elektroenergetycznej 220 kV, gazociągu wysokiego ciśnienia oraz ropociągów. Zgodnie z brzmieniem

³⁶ zgodnie z rysunkiem planu

³⁷ z zastrzeżeniem pozostałych ustaleń

³⁸ z uwzględnieniem dopuszczenia lokalizacji ogrodzeń ażurowych towarzyszących obiektom infrastruktury technicznej, placom zabaw lub boiskom

³⁹ z wyjątkiem tablic z wykorzystaniem ekranów plazmowych lub typu LED

⁴⁰ towarzyszących obiektom infrastruktury technicznej, placom zabaw lub boiskom

zapisów projektu planu dopuszcza się jednocześnie budowę linii elektroenergetycznych wielotorowych, wielonapięciowych po trasie istniejącej elektroenergetycznej linii wysokiego napięcia 220 kV, wraz z niezbędnymi obiektami i urządzeniami, na terenach **1-ZZO** i **KD-Dxs**.

4.3. Powiązanie ustaleń projektu planu z innymi dokumentami

Stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o *planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym*, zapisy projektu planu miejscowego muszą być zgodne z zapisami studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, a rada gminy uchwała plan miejscowy dopiero po stwierdzeniu, że nie narusza on ustaleń studium. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy sporządza się w celu określenia polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego.

W Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania⁴¹ (określanym w dalszej części tekstu jako „Studium...”), na obszarze objętym granicami omawianego projektu mpzp wyznaczono tereny wyłączane z zabudowy – **ZO** oraz **ZO***, których wskazanie miało na celu ochronę przed zabudową istniejącego potencjału przyrodniczego, powstrzymanie procesów urbanizacji na tereny zieleni, jak również zapobieganie traktowaniu tych terenów jako rezerwy pod zabudowę.

W odniesieniu do terenów **ZO** – terenów zieleni nieurządzonej, terenów leśnych i do zalesień, użytków rolnych, terenów zadrzewionych, den dolin rzek, strumieni, jezior, stawów, wód powierzchniowych w granicach klinowo-pierścieniowego systemu zieleni i położonych poza tym systemem – „Studium...” wprowadza zakaz lokalizacji budynków (i zakaz zwiększania wskaźnika intensywności zabudowy w przypadku zabudowy istniejącej) oraz zakaz zwiększania wysokości istniejącej zabudowy. W ramach dopuszczenia możliwe jest m.in. lokalizowanie plenerowych urządzeń sportowo-rekreacyjnych, obiektów małej architektury, tablic informacyjnych, boisk sportowych, placów zabaw i gier, szatni, hangarów na sprzęt, wież i punktów widokowych, elementów związanych z zagospodarowaniem terenów przywodnych, tras rowerowych, szlaków pieszych i konnych (stoły, ławki itp.). Na terenach **ZO** dopuszcza się jednocześnie lokalizację urządzeń wodnych, obiektów służących ochronie przyrody, inwestycji celu publicznego z zakresu infrastruktury technicznej oraz transportowej itd.

W odniesieniu do terenów **ZO*** - terenów użytków ekologicznych i innych terenów cennych przyrodniczo – „Studium...” ustala zakaz lokalizacji obiektów budowlanych, z wyjątkiem obiektów małej architektury, urządzeń służących gospodarce wodnej i obiektów służących ochronie przyrody. „Studium...” dopuszcza jednocześnie utrzymanie na tych terenach istniejącego zainwestowania związanego z prowadzeniem gospodarki leśnej oraz gospodarki rolnej.

Na rysunku „Studium...” – w zasięgu obszaru objętego granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka – wskazany został również przebieg elementów infrastruktury technicznej (istotnych dla systemu), w tym w szczególności istniejącej napowietrznej linii elektroenergetycznej 220 kV, ropociągu oraz gazociągu wysokiego ciśnienia.

Należy podkreślić, że cały obszar projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu obejmuje tereny zlokalizowane w zasięgu strukturalnego klina zieleni, współtworzącego klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta. Zgodnie z określonymi w „Studium...” zasadami ochrony i kształtowania klinowo-pierścieniowego systemu zieleni, nadrzędnym zadaniem jest zachowanie i odtwarzanie ciągłości oraz podbudowa biologiczna istniejących elementów systemu poprzez m.in.: wprowadzenie zakazu zabudowy i rozbudowy istniejących obiektów budowlanych na terenach zieleni nieurządzonej, objęcie klinowo-pierścieniowego systemu zieleni planami miejscowymi (w celu zabezpieczenia przed niekontrolowaną zabudową i wzmocnienia ich ochrony), zachowanie możliwie największej ciągłości systemu przyrodniczego, wprowadzanie wskaźników dotyczących zachowania powierzchni biologicznie czynnych (na terenach, gdzie dopuszczona jest zabudowa), czy też ochronę ciągłości korytarzy ekologicznych poprzez nie wprowadzanie barier ekologicznych na terenach zieleni.

W zakresie zasad ochrony zasobów środowiska, „Studium...” wskazuje m.in. na konieczność dążenia do poprawy jakości wód podziemnych oraz zapewnienia odtwarzalności ich zasobów, między innymi poprzez podjęcie działań polegających na dążeniu do konsekwentnego uzbrajania terenów pod zabudowę w infrastrukturę techniczną służącą ochronie środowiska oraz zatrzymanie jak największej ilości wód opadowych i roztopowych w zlewni – a tym samym znaczącym ograniczeniu ilości ścieków

⁴¹ uchwała Nr LXXII/1137/VI/2014 Rady Miasta Poznania z dnia 23 września 2014 r.

deszczowych i roztopowych odprowadzanych do kanalizacji deszczowej lub cieków. Dla poprawy jakości wód powierzchniowych, eliminacji zagrożeń sanitarnych oraz zapewnienia odtwarzalności zasobów zakłada się natomiast podjęcie działań zmierzających do uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej (w tym wyeliminowania zrzutów nieoczyszczonych lub niewystarczająco oczyszczonych ścieków do wód otwartych), konsekwentnego uzbrajania terenów pod zabudowę w kanalizację sanitarną, zwiększania retencji gruntowej, zwiększenia ilości wód opadowych i roztopowych zatrzymywanych w zlewni, zachowania istniejących cieków wodnych jako otwartych (poza uzasadnionymi przypadkami ich kanalizacji) itd.

W zakresie ochrony powietrza, „Studium...” określa wytyczne do stosowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego, zbieżne lub uzupełniające do aktualizacji Programu ochrony powietrza dla Miasta Poznania⁴² i Programu ochrony powietrza w zakresie benzoalfa-pirenu⁴³. W celu dążenia do uzyskania i utrzymania najwyższej jakości powietrza postuluje się m.in.: zachowanie klinów zieleni jako korytarzy przewietrzania miasta, tworzenie pasów zieleni oraz rozmieszczanie ich w sposób wspomagający przewietrzanie obszarów szczególnie narażonych na kumulowanie zanieczyszczeń, ustalenie zakazu stosowania paliw stałych w obrębie projektowanej zabudowy (w przypadku stosowania indywidualnych systemów grzewczych), a także ograniczenie emisji z ogrzewania indywidualnego paliwami stałymi poprzez wzrost odbiorców ciepła sieciowego, ogrzewania elektrycznego lub gazowego.

W zakresie ochrony przed hałasem „Studium...” określa wytyczne do stosowania w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego – zbieżne lub uzupełniające do Programu ochrony środowiska przed hałasem⁴⁴ – w celu dążenia do uzyskania i utrzymania wymaganych standardów akustycznych.

Podsumowując, rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne wskazane w analizowanym projekcie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu należy uznać za zbieżne z kierunkami przeznaczenia wskazanymi dla przedmiotowego obszaru w „Studium...”.

4.4. Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu

Brak miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, obowiązującego dla danego obszaru, stanowi przyczynę pojawiania się znaczących utrudnień w określeniu zasad kształtowania polityki przestrzennej i sposobu postępowania w sprawach dotyczących przeznaczenia poszczególnych terenów na określone cele oraz ustalania zasad ich zagospodarowania i zabudowy (stosownie do ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym). Należy zauważyć, że tego rodzaju sytuacja utrudnia jednocześnie skuteczną ochronę lokalnych zasobów środowiska przyrodniczego oraz walorów krajobrazowych terenów.

Jak wspomniano we wcześniejszych rozdziałach prognozy, obszar objęty granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu obejmuje przede wszystkim tereny użytkowane rolniczo oraz tereny zieleni w sąsiedztwie wód powierzchniowych. Na obszarze tym nie funkcjonuje obecnie jakakolwiek zabudowa, a tereny komunikacyjne reprezentowane są jedynie przez fragment ul. Okolewo (droga gruntowa umożliwiająca dojazd do pojedynczych zabudowań). Zakłada się zatem, iż w przypadku utrzymania dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania tych terenów, nie nastąpią jakiegokolwiek istotne zmiany w zakresie poszczególnych komponentów środowiska.

Przewiduje się, iż potencjalne zmiany stanu środowiska jakie mogą wystąpić w przypadku braku realizacji ustaleń projektu planu, dotyczyć mogą pojawienia się zabudowy na terenach sąsiadujących z istniejącą zabudową, zlokalizowaną poza granicami obszaru projektu planu (m.in. w rejonie ul. F. Jaśkowiaka). Brak obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego utrudni zatem możliwość skutecznej ochrony terenów strukturalnego klina zieleni przed ich stopniową zabudową.

⁴² Uchwała Nr XXIX/561/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie Aktualizacji Programu ochrony powietrza dla strefy: Aglomeracja Poznań (strefa Miasto Poznań) w woj. wielkopolskim (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r. poz. 508)

⁴³ Uchwała Nr XXIX/566/12 Sejmiku Województwa Wielkopolskiego z dnia 17 grudnia 2012 r. w sprawie Programu ochrony powietrza w zakresie benzo-alfa-pirenu dla stref: Aglomeracja Poznańska, Miasto Leszno, strefy gnieźnieńsko-wrzesińskiej oraz strefy pilsko-złotowskiej w woj. wielkopolskim (Dz. Urz. Woj. Wlkp. z 2013 r. poz. 509)

⁴⁴ „Program ochrony środowiska przed hałasem dla miasta Poznania” przyjęty uchwałą Nr LX/927/VI/2013 Rady miasta Poznania z dnia 10 grudnia 2013 r.

Wśród najważniejszych (potencjalnych) zmian w zakresie środowiska przyrodniczego oraz dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów, jakie mogłyby wystąpić w przypadku braku realizacji ustaleń mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu, należy zatem wskazać przekształcenia szczególnie atrakcyjnych fragmentów przestrzeni⁴⁵ na skutek pojawiania się obiektów wpływających w sposób negatywny na kształtowanie walorów krajobrazowych, jak również przekształcenia w obrębie powierzchni stanowiących miejsce występowania gatunków roślin i zwierząt podlegających ochronie prawnej (brak możliwości zapewnienia skutecznej ochrony terenów o szczególnej wartości przyrodniczej).

5. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, KRAJOWYM I LOKALNYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU

Do najbardziej istotnych z punktu widzenia analizowanego obszaru celów ochrony środowiska, ustanowionych na szczeblu międzynarodowym, należy zaliczyć cele wskazane m. in. w następujących dokumentach:

- Konwencji o ochronie dzikiej flory i fauny europejskiej oraz ich siedlisk (Konwencja Berneńska) z dnia 19 września 1979 r. – dotyczącej zagadnień związanych z ochroną zagrożonych wyginięciem gatunków europejskiej flory i fauny – cele istotne w kontekście obszaru projektu mpzp z uwagi na występowanie w jego granicach licznych przedstawicieli flory i fauny (w tym gatunków podlegających ochronie prawnej);
- Konwencji o różnorodności biologicznej z Rio de Janeiro z dnia 5 czerwca 1992 r. – nakładająca m.in. obowiązek identyfikacji i monitoringu wszystkich elementów różnorodności biologicznej, położenia nacisku na ochronę *in situ*, a także oceny skutków oraz minimalizowania negatywnych oddziaływań w skali makro i mikro – określone w niej cele są istotne z uwagi na walory przyrodnicze obszaru projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu;
- Konwencji krajobrazowej z dnia 20 października 2000 r. (sporządzona we Florencji) – której celem jest promowanie ochrony, gospodarki i planowania krajobrazu, a także organizowanie współpracy europejskiej w zakresie zagadnień dotyczących krajobrazu – jest to szczególnie istotne z uwagi na konieczność ochrony szczególnych walorów krajobrazowych terenów niezabudowanych, współtworzących strukturalny klin zieleni.

Cele określone we wspomnianych powyżej dokumentach zostały uwzględnione w omawianym projekcie mpzp m.in. poprzez wprowadzenie odpowiednich ustaleń określających docelowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów stanowiących o znaczącej wartości przyrodniczej tych terenów (wyznaczenie terenów zieleni **1-2Z0** oraz wskazanie obszarów cennych przyrodniczo), jak również zapisy dotyczące zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu – w tym w szczególności zapis ustalający ochronę walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo (stanowiących element klina zieleni) poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych.

Na szczeblu krajowym cele ochrony środowiska ustanawia m.in. strategiczny dokument jakim jest *Strategia Rozwoju Kraju 2020*. Jest to najważniejszy dokument w perspektywie średniookresowej, określający cele strategiczne rozwoju kraju do roku 2020, kluczowy dla określenia działań rozwojowych na terenie kraju. Określa on cele i kierunki rozwoju kraju, wskazując na trzy obszary strategiczne („sprawne i efektywne państwo”, „konkurencyjna gospodarka” oraz „spójność społeczna i terytorialna”), w obrębie których wskazano szereg celów i priorytetów rozwojowych. Z punktu widzenia niniejszego opracowania wspomnieć można przede wszystkim o celach wskazujących na konieczność zapewnienia ładu przestrzennego oraz bezpieczeństwa energetycznego i środowiska.

W zakresie zapewnienia ładu przestrzennego (obszar strategiczny „sprawne i efektywne państwo” *Strategia* wskazuje na konieczność zwiększenia stopnia pokrycia planami zagospodarowania przestrzennego, a w szczególności terenów rozwojowych. Wśród najważniejszych wyzwań wskazuje jednocześnie na zapewnienie właściwego gospodarowania wodami jako elementu różnorodności biologicznej oraz podstawy rozwoju regionalnego i gospodarczego. W zakresie obszaru strategicznego „konkurencyjna gospodarka” oraz wyznaczonego w nim celu „bezpieczeństwo energetyczne

⁴⁵ tereny o szczególnych walorach krajobrazowych, związanych z występowaniem wód powierzchniowych oraz towarzyszącej im zieleni

i środowisko” wskazano natomiast następujące kierunki interwencji publicznej, w tym m.in. racjonalne gospodarowanie zasobami, poprawę stanu środowiska oraz adaptację do zmian klimatu. W zakresie celu strategicznego „poprawa stanu środowiska” *Strategia* wskazuje się na konieczność:

- poprawy jakości powietrza – m.in. poprzez długoterminowe działania na rzecz ograniczenia emisji pyłów i innych zanieczyszczeń powietrza,
- ochrony wód podziemnych i powierzchniowych – ograniczanie zanieczyszczeń ze źródeł punktowych i obszarowych, porządkowanie systemu gospodarki ściekowej itd.,
- budowy efektywnego systemu gospodarki odpadami, w tym zwłaszcza komunalnymi i niebezpiecznymi,
- promocji zrównoważonej produkcji i konsumpcji oraz zrównoważonej polityki przemysłowej,
- prowadzenia polityki chroniącej przed hałasem, w tym ograniczenie oddziaływania źródeł hałasu,
- określenia metod eliminowania konfliktów przyrodniczo-przestrzennych i barier dla zrównoważonego rozwoju oraz minimalizowanie negatywnych skutków ewentualnych kolizji (szczególnie między programami rozwojowymi a obszarami chronionymi),
- kształtowania wysokiej jakości przestrzeni miejskiej, realizowanie działań na rzecz zrównoważonego planowania przestrzennego miast (służącego wzrostowi jakości życia miejskiego), m.in. poprzez kreowanie przestrzeni publicznej, zielonej infrastruktury miejskich obszarów funkcjonalnych, stref napowietrzania miast, stref cichych.

W zakresie adaptacji do zmian klimatu wskazuje się na konieczność opracowania i efektywnego wdrożenia systemowych rozwiązań dotyczących adaptacji do zmieniających się uwarunkowań klimatycznych i hydrologicznych, a także podjęcie działań mających na celu dostosowanie zagrożonych sektorów i obszarów do nowych warunków i zjawisk klimatycznych.

W kontekście kształtowania polityki klimatycznej wspomnieć można również o Strategicznym planie adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA2020). SPA2020 wpisuje się w ramową politykę Unii Europejskiej w zakresie adaptacji do zmian klimatu, której celem jest poprawa odporności państw członkowskich na aktualne i oczekiwane zmiany klimatu, zwracając szczególną uwagę na lepsze przygotowanie do ekstremalnych zjawisk klimatycznych i pogodowych oraz redukcję kosztów społeczno-ekonomicznych z tym związanych. Głównym celem SPA2020 jest zapewnienie zrównoważonego rozwoju oraz efektywnego funkcjonowania gospodarki i społeczeństwa w warunkach zmian klimatu, realizowane poprzez określenie działań adaptacyjnych, które należy podjąć do 2020 roku w najbardziej wrażliwych na zmiany klimatu obszarach takich jak: gospodarka wodna, rolnictwo, leśnictwo, różnorodność biologiczna, zdrowie, energetyka, budownictwo i gospodarka przestrzenna, obszary zurbanizowane, transport, obszary górskie i strefy wybrzeża. Działania adaptacyjne zawarte w SPA2020 obejmują zarówno przedsięwzięcia techniczne, np. budowa niezbędnej infrastruktury przeciwpowodziowej i ochrony wybrzeża, jak i zmiany regulacji prawnych, np. w systemie planowania przestrzennego ograniczające możliwość zabudowy terenów zagrożonych powodzią. Wśród planowanych do realizacji inwestycji znajduje się szereg przedsięwzięć poprawiających jakość życia mieszkańców i pobudzających wzrost gospodarczy. Planowane działania obejmują np. poprawę jakości wód, rozwój odnawialnych źródeł energii, zwiększenie zalesienia czy wsparcie dla rozwoju technologii środowiskowych. Podjęte zostaną również działania edukacyjne, wyjaśniające opinii publicznej zjawisko zmian klimatu.

Spośród zapisów analizowanego projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu, realizujących cele wskazane w dokumencie SPA2020, wymienić można m.in. zapisy ustalające docelowe przeznaczenie terenów zieleni **ZO**, powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, dopuszczenie robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej, jak również ochronę walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów czynnych przyrodniczo⁴⁶.

Na szczeblu gminnym wyraz realizacji strategii i polityk krajowych stanowi *Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku*. W Programie wytypowano – w poszczególnych obszarach interwencji – cele ekologiczne wraz z kierunkami działań, które sformułowano na podstawie głównych zagrożeń środowiska rozpatrywanych w kontekście aktualnych i planowanych wymogów prawnych oraz potrzeb i możliwości realizacyjnych

⁴⁶ stanowiących element klina zieleni, poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych

Miasta. W ramach poszczególnych obszarów interwencji wskazano następujące cele strategiczne (jak również kierunki interwencji polityki ekologicznej):

- „poprawa jakości powietrza i ochrona klimatu” – cele: osiągnięcie dobrej jakości powietrza i jakości życia mieszkańców, rozwój gospodarki niskoemisyjnej we wszystkich sektorach – zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych;
- „zagrożenie hałasem” – cele: osiągnięcie dobrego stanu klimatu akustycznego (bez przekroczeń dopuszczalnych norm hałasu), zmniejszenie hałasu komunikacyjnego w przestrzeni miejskiej;
- „pola elektromagnetyczne” – cel: utrzymanie stopnia emisji pól elektromagnetycznych poniżej dopuszczalnego poziomu;
- „gospodarowanie wodami” – cel: racjonalne korzystanie z zasobów wodnych, ochrona przed powodzią, suszą i deficytem wody;
- „gospodarka wodno-ściekowa” – cel: poprawa jakości wody, rozwój infrastruktury wodno-kanalizacyjnej;
- „ochrona zasobów geologicznych” – cele: ochrona złóż kopalin, ograniczenie presji wywieranej przez wydobywanie złóż;
- „ochrona gleb” – cel: poprawa jakości gleby i ziemi;
- „gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów” – cel: zapewnienie zrównoważonego systemu gospodarki odpadami;
- „zasoby przyrodnicze” – cel: ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej oraz tworzenie sieci obszarów chronionych;
- „zagrożenia poważnymi awariami” – cel: zmniejszenie ryzyka wystąpienia poważnych awarii przemysłowych i awarii pochodzących z transportu;
- „edukacja ekologiczna i działania prośrodowiskowe” – cel: zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa (zwiększenie świadomości o współodpowiedzialności za jakość środowiska);
- „monitoring środowiska” – cel: zapewnienie stałego i rzetelnego monitoringu środowiska.

Część z celów znajduje swoje odzwierciedlenie w zapisach projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu. Są to cele dotyczące:

- osiągnięcia dobrej jakości powietrza i jakości życia mieszkańców, realizowane w projekcie mpzp poprzez zapisy ustalające: powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, w sposób pośredni także poprzez określenie docelowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów **1-2ZO** oraz wprowadzenie zapisu określającego minimalny udział powierzchni biologicznie czynnej jaka musi zostać utrzymana w granicach terenu (dla terenów **ZO i K**);
- racjonalnego korzystania z zasobów wodnych, ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody, realizowane w projekcie mpzp poprzez zapisy ustalające: zachowanie cieków i zbiorników wodnych jako otwartych, ochronę walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo (...) poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych (...), na terenach **1-2ZO** dopuszczenie lokalizacji urządzeń wodnych, zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach (dla całego obszaru projektu mpzp), powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienia dostępu do sieci;
- poprawy jakości wody, rozwoju infrastruktury wodno-kanalizacyjnej, realizowane w projekcie planu poprzez zapisy ustalające; wyznaczenie terenów **1-2K** (infrastruktury technicznej – kanalizacji) dla których ustala się lokalizację przepompowni ścieków wraz z infrastrukturą towarzyszącą, powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci (dla całego obszaru projektu mpzp), zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach;
- ochrony gleb, realizowane w projekcie mpzp poprzez zapisy ustalające: określenie docelowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów **ZO**, zakaz lokalizacji budynków, ochronę walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania (...), określenie minimalnego udziału powierzchni biologicznie czynnej jaka musi zostać zachowany w granicach terenów **1-2ZO** (nie mniej niż 70% powierzchni danego terenu) oraz **1-2K** (nie mniej niż 20% powierzchni);

- ochrony i zachowania różnorodności biologicznej oraz tworzenia sieci obszarów chronionych, realizowane w projekcie planu poprzez zapisy ustalające: ochronę walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo (stanowiących element klina zieleni) poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych, docelowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów **1-2ZO**, określenie minimalnych udziałów powierzchni biologicznie czynnej jakie muszą zostać utrzymane w zasięgu terenów **1-2ZO** (nie mniej niż 70% powierzchni danego terenu) oraz **1-2K** (nie mniej niż 20% terenu), dopuszczenie lokalizacji obiektów służących ochronie przyrody na terenach **1-2ZO**.

Dokumentem o charakterze strategicznym, przenoszącym założenia i cele zawarte w tzw. Ramowej Dyrektywie Wodnej⁴⁷, jest „Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry”⁴⁸. Plan ten jest narzędziem planistycznym, stanowiącym pewnego rodzaju fundament przy podejmowaniu decyzji wpływających na stan zasobów wodnych oraz zasady gospodarowania wodami w przyszłości. W planie tym ustalono cele środowiskowe dla wód powierzchniowych oraz odstępstwa od osiągnięcia celów środowiskowych. Przy ustalaniu celów środowiskowych JCW brano pod uwagę aktualny stan JCW w związku z wymaganym zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną warunkiem niepogarszania ich stanu. Dla JCW, będących obecnie w bardzo dobrym stanie/potencjale ekologicznym celem środowiskowym będzie utrzymanie tego stanu/potencjału. Ze względu na istotne różnice między naturalnymi oraz silnie zmienionymi i sztucznymi częściami wód, zróżnicowano cele środowiskowe wymagane do osiągnięcia dla poszczególnych rodzajów wód. W przypadku naturalnych części wód celem będzie osiągnięcie co najmniej dobrego stanu ekologicznego, a w przypadku wód silnie zmienionych i sztucznych – co najmniej dobrego potencjału ekologicznego. W obydwu przypadkach, w celu osiągnięcia dobrego stanu lub potencjału wymagane jest jednocześnie utrzymanie co najmniej dobrego stanu chemicznego.

W kontekście analizowanego projektu mpzp istotne jest uwzględnienie celów środowiskowych wyznaczonych dla JCW Warta od Rózanego Potoku do dopływu z Uchorowa (kod PLRW600021185991) oraz JCW Dopływ z Łysego Młyna (kod PLRW60001718594). W aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry w latach 2016-2021 JCW Warta od Rózanego potoku do Dopływu z Uchorowa została wskazana jako silnie zmieniona część wód (SZCW) o złym stanie, zagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych – osiągnięciem dobrego potencjału ekologicznego i dobrego stanu chemicznego. JCW Dopływ z Łysego Młyna – zgodnie z informacjami wskazanymi we wspomnianej aktualizacji Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry – określona została jako naturalna część wód (NAT) o dobrym stanie, niezagrożona nieosiągnięciem celów środowiskowych (osiągnięciem dobrego stanu chemicznego i stanu ekologicznego).

Analizując wpływ realizacji ustaleń omawianego projektu mpzp na osiągnięcie celu środowiskowego dla wspomnianych JCW nie przewiduje się wystąpienia negatywnego oddziaływania w tym zakresie. Ograniczeniu możliwości wystąpienia tego rodzaju zjawisk służyć będzie realizacja szeregu zapisów projektu mpzp, w tym m.in. odnoszących się do sposobu zagospodarowania i użytkowania poszczególnych terenów (niemal cały obszar projektu mpzp zajmują tereny **ZO**), ustalających zachowanie cieków i zbiorników wodnych jako otwartych (na terenach **ZO**), zakazujących lokalizacji budynków na całym obszarze mpzp, ustalających zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych na terenach, a także zapisu ustalającego powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci.

Analizując opisane powyżej cele ochrony środowiska, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, określone na szczeblu międzynarodowym, krajowym i lokalnym, należy uznać, że poprzez wprowadzenie odpowiednich zapisów projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu zostały one uwzględnione w sposób właściwy.

⁴⁷ Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiająca ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Dz. Urz. WE L 327 z 22 grudnia 2000 r.)

⁴⁸ Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry

6. PRZEWIDYWANE ODDZIAŁYWANIA USTALEŃ PROJEKTU PLANU NA ŚRODOWISKO

6.1. Oddziaływanie na powierzchnię ziemi

Głównym celem sporządzenia analizowanego w niniejszej prognozie projektu planu miejscowego było zapewnienie maksymalnej ochrony terenów współtworzących klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta oraz ograniczenie możliwości wprowadzania znaczących zmian w dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów położonych w jego granicach. Mając na uwadze powyższe, nie przewiduje się wystąpienia istotnych, niekorzystnych oddziaływań na kształtowanie powierzchni ziemi i warunków gruntowych, wynikających z realizacji ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu.

Jak wspomniano powyżej, dla wyeliminowania możliwości wystąpienia negatywnych oddziaływań na kształtowanie powierzchni ziemi i warunków gruntowych, najbardziej istotne było wprowadzenie do projektu planu zapisów określających docelowy sposób zagospodarowania terenów zieleni **1-2ZO**, obejmujących ponad 99% całkowitej powierzchni omawianego obszaru. Określenie wymogu zachowania nie mniej niż 70% powierzchni danego terenu **ZO** jako powierzchni biologicznie czynnej oraz wprowadzenie zakazu lokalizacji budynków (dla całego obszaru projektu mpzp), pozwoli na całkowite wyeliminowanie zagrożeń, wynikających ze znaczących przekształceń powierzchni ziemi i warunków gruntowych (związanych z lokalizacją zabudowy). Ponadto, należy podkreślić, iż w zasięgu terenu **2ZO** wyznaczono jednocześnie obszary cenne przyrodniczo (wskazane na rysunku planu), w obrębie których ustala się ochronę walorów krajobrazowych poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych. Realizacja pojedynczych inwestycji, których lokalizację dopuszcza omawiany projekt mpzp, obejmujących m.in. lokalizację na terenach **ZO** ciągów pieszych lub rowerowych, placów zabaw i boisk⁴⁹, urządzeń wodnych, jak również obiektów służących ochronie przyrody – nie powinna wpłynąć w sposób istotny na przekształcenia w zakresie powierzchni ziemi i lokalnych warunków gruntowych. Zakłada się, że realizacja części ze wspomnianych powyżej elementów⁵⁰ powinna wpłynąć korzystnie na ograniczenie ryzyka wystąpienia w przyszłości negatywnych oddziaływań na powierzchnię ziemi, związanych ze zwiększonym ruchem turystycznym oraz podniesieniem atrakcyjności tych terenów jako miejsca wypoczynku i rekreacji mieszkańców terenów sąsiednich.

Prognozuje się zatem, iż respektowanie ustaleń odnoszących się do sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów **1-2ZO** – m.in. poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania terenów cennych przyrodniczo (zajmujących przeważającą część terenu **2ZO**), w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych, jak również ograniczenie do niezbędnego minimum katalogu możliwych do wprowadzenia elementów zagospodarowania – stanowić będzie skuteczne narzędzie ograniczające ryzyko wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na powierzchnię ziemi i lokalne warunki gruntowe w obrębie terenów współtworzących strukturalny klin zieleni.

Ewentualne przekształcenia powierzchni ziemi i warunków gruntowych, jakie mogą potencjalnie wystąpić w konsekwencji realizacji zapisów przedmiotowego planu, związane będą najprawdopodobniej z prowadzeniem robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizacją wspomnianych już wcześniej elementów zagospodarowania⁵¹ (ścieżek pieszych lub rowerowych, placów zabaw lub boisk itd.). W przypadku realizacji inwestycji w zakresie sieci infrastruktury technicznej spodziewać się można wystąpienia niekorzystnych zjawisk związanych z umieszczeniem pod powierzchnią elementów sieci, utwardzeniem części powierzchni, a przede wszystkim przemieszaniem warstw i wprowadzeniem do gruntów materiałów wpływających na zmianę ich dotychczasowych właściwości (np. stateczność, przepuszczalność). Należy natomiast podkreślić, iż z uwagi na charakter inwestycji infrastrukturalnych (służących poniekąd ochronie poszczególnych komponentów środowiska przed zanieczyszczeniem) oraz lokalny zasięg oddziaływania, zjawiska te nie będą odgrywały znaczącej roli w kształtowaniu powierzchni ziemi oraz warunków gruntowych – w odniesieniu do całego obszaru projektu planu.

Realizacji pozostałych inwestycji – takich jak lokalizacja ciągów pieszych i rowerowych, czy też urządzeń wodnych⁵² także mogą towarzyszyć zjawiska o niekorzystnym charakterze,

⁴⁹ poza wyznaczonymi na rysunku planu obszarami cennymi przyrodniczo

⁵⁰ szczególnie ciągów pieszych i rowerowych oraz obiektów służących ochronie przyrody

⁵¹ niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania terenów

⁵² dopuszczonych zgodnie z brzmieniem zapisów projektu mpzp

występujące w obrębie niewielkich powierzchni. Należy natomiast podkreślić, iż pomimo potencjalnego oddziaływania o lokalnie negatywnym charakterze, realizacja wspomnianych powyżej inwestycji będzie miała korzystny wpływ na kształtowanie powierzchni ziemi i warunków gruntowych w kontekście całego obszaru projektu mpzp (skanalizowanie ruchu pieszego i rowerowego, umożliwienie właściwego regulowania lokalnych warunków gruntowo-wodnych itd.).

Analizując zaproponowane w projekcie mpzp rozwiązania dotyczące lokalnego układu komunikacyjnego, nie należy spodziewać się również istotnych, negatywnych oddziaływań związanych z realizacją nowych lub rozbudową istniejących dróg. W przedmiotowym projekcie mpzp wyznaczono jedynie teren drogi publicznej **KD-Dxs** – obejmujący fragment ul. Okolewo (istniejąca droga gruntowa) – w odniesieniu do której ustalono lokalizację pieszo-jezdni o szerokości nie mniejszej niż 4,5 m⁵³. Ewentualne przekształcenia (w przypadku modernizacji ulicy) dotyczyć będą zatem niewielkiego pasa powierzchni, które uległy już znacznym przekształceniom na skutek dotychczasowego użytkowania.

Podsumowując, prognozuje się, iż pełna i docelowa realizacja ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu, pozwoli na zapewnienie skutecznej ochrony terenów zieleni współtworzących klinowy system zieleni miasta, ograniczając tym samym możliwość wystąpienia negatywnych oddziaływań na kształtowanie środowiska – w tym powierzchnię ziemi oraz warunki gruntowe. Zakłada się, że nieliczne inwestycje w zakresie lokalizacji elementów zagospodarowania (niezbędnych dla prawidłowego funkcjonowania terenów), nie będą stanowić przyczyny wystąpienia negatywnych oddziaływań na kształtowanie powierzchni ziemi i warunków gruntowych o znaczącej skali i zasięgu.

6.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Mając na uwadze charakter wprowadzonych do projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu zapisów, nie przewiduje się możliwości wystąpienia istotnych, negatywnych oddziaływań na wody powierzchniowe i podziemne. Analizując charakter wprowadzonych do projektu mpzp rozwiązań – w zakresie docelowego sposobu zagospodarowania terenów – można natomiast założyć, że realizacja jego ustaleń sprzyjać będzie utrzymaniu dotychczasowych warunków wodnych na obszarze opracowania.

Brak prognozowanych (negatywnych) oddziaływań na wody powierzchniowe wynika przede wszystkim z ograniczenia możliwości wprowadzenia istotnych zmian w dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów współtworzących obszar klina zieleni, jak również wprowadzenia zapisów odnoszących się w sposób bezpośredni do występujących na obszarze opracowania wód powierzchniowych. Jak już wcześniej wspomniano, niemal cały obszar projektu mpzp obejmuje tereny zieleni **ZO**⁵⁴, dla których ustalono zachowanie cieków i zbiorników wodnych jako otwartych, jak również określono wymóg zachowania odpowiednio wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej (nie mniej niż 70% powierzchni danego terenu). Dla ograniczenia ryzyka wystąpienia niekorzystnych zmian w odniesieniu do wód powierzchniowych nie bez znaczenia jest również wprowadzenie zakazu lokalizacji budynków (dla całego obszaru opracowania), zakazu lokalizacji miejsc postojowych dla samochodów oraz ograniczenie możliwości wprowadzania nowych elementów zagospodarowania na terenach **ZO**⁵⁵, a przede wszystkim wyznaczenie obszaru cennego przyrodniczo, w obrębie którego ustala się ochronę walorów krajobrazowych (...) poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych. Respektowanie wspomnianych zapisów pozwoli na zachowanie w możliwie niezmiennym stanie występujących na analizowanym obszarze wód powierzchniowych, jak również uchroni przez ich ewentualnymi przekształceniami na skutek realizacji inwestycji naruszających w sposób znaczący powierzchnię ziemi oraz warunki gruntowe na terenach bezpośrednio z nimi sąsiadujących (np. na skutek realizacji inwestycji budowlanych).

Prognozuje się, że jedynymi inwestycjami, które mogą oddziaływać bezpośrednio na występujące tu wody powierzchniowe (głównie niewielkie cieki), będą inwestycje związane z możliwością zrealizowania urządzeń wodnych na terenach **ZO**. Należy natomiast zauważyć, że realizacja tego rodzaju elementów zagospodarowania służy przede wszystkim zapewnieniu ciągłości

⁵³ z zastrzeżeniem pozostałych ustaleń

⁵⁴ ponad 99% powierzchni całkowitej obszaru opracowania

⁵⁵ dopuszcza się lokalizację ciągów pieszych lub rowerowych, przepustów lub obiektów mostowych, urządzeń wodnych, obiektów służących ochronie przyrody, placów zabaw lub boisk – poza wyznaczonymi na rysunku planu obszarami cennymi przyrodniczo

przepływających przez poszczególne tereny cieków oraz ograniczeniu zmian w zakresie kształtowania lokalnych warunków wodnych. Nie przewiduje się zatem wystąpienia znaczących, niekorzystnych oddziaływań na wody powierzchniowe, wynikających z realizacji elementów zagospodarowania, których lokalizację umożliwiono w granicach terenów **ZO**.

Realizacja zapisów projektu mpzp ustalających utrzymanie dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów zajmujących ponad 99% całkowitej powierzchni obszaru projektu planu, wpływać będzie jednocześnie na ograniczenie zmian w zakresie lokalnej retencji wód – oddziałującej w sposób pośredni na zasilanie lokalnych zasobów wód powierzchniowych oraz podziemnych. Wyeliminowanie możliwości zabudowy, ograniczenie możliwych do zlokalizowania elementów zagospodarowania do niezbędnego minimum, jak również ustalenie utrzymania istniejącego użytkowania (...) wskazanych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo, pozwoli na utrzymanie dotychczasowych zdolności retencyjnych omawianych terenów, minimalizując ryzyko istotnego obniżenia zwierciadła występujących tu wód. Wśród zapisów mających największy wpływ na zachowanie dotychczasowego stopnia zasilania lokalnych zasobów wód podziemnych na skutek infiltracji wód opadowych i roztopowych, wskazać należy jednocześnie ustalenie zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach. Wprowadzenie tego rodzaju rozwiązań dla terenów zieleni, dla których ustala się jednocześnie zakaz lokalizacji budynków oraz wymóg zachowania wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej⁵⁶, oceniać należy jako rozwiązanie najbardziej właściwe z ekologicznego punktu widzenia, gdyż podstawową zasadą współczesnych metod zagospodarowania wód opadowych i roztopowych jest ich zatrzymanie na terenie, spowolnienie tempa spływu oraz naturalne oczyszczanie wód opadowych na miejscu.

Analizowany projekt mpzp w sposób korzystny wpływać będzie również na ograniczenie ryzyka pogorszenia jakości lokalnych zasobów wód podziemnych. Wprowadzenie dla całego obszaru projektu planu zakazu lokalizacji budynków wykluczy możliwość zanieczyszczenia wód podziemnych (i powierzchniowych) na skutek nieprawidłowego prowadzenia gospodarki ściekowej, a wprowadzenie dla terenów **ZO** zakazu lokalizacji miejsc postojowych dla samochodów ograniczy ryzyko zanieczyszczenia wód gruntowych związkami przedostającymi się z nieszczelnych instalacji parkujących samochodów.

Z uwagi na brak funkcjonowania jakiegokolwiek zabudowy, omawiany w prognozie projekt mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu nie wprowadza szczegółowych ustaleń w zakresie sposobu prowadzenia gospodarki ściekowej⁵⁷. Uwzględniając sąsiedztwo terenów zabudowy mieszkaniowej oraz konieczność zapewnienia możliwości ich prawidłowego funkcjonowania, do projektu mpzp wprowadzono natomiast szereg zapisów w zakresie zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów sieci infrastruktury technicznej, w tym zapisu ustalającego powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci, a także zapisu dopuszczającego prowadzenie robót budowlanych w zakresie sieci infrastruktury technicznej. Dla ograniczenia ryzyka zanieczyszczenia wód gruntowych równie istotne było wyznaczenie niewielkich terenów infrastruktury technicznej – kanalizacji (**1-2K**), których funkcjonowanie pozwoli na właściwą obsługę projektowanych terenów zabudowy, zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie granic obszaru projektu mpzp (na terenach **K** ustala się lokalizację przepompowni ścieków wraz z infrastrukturą towarzyszącą). Rozwiązania wprowadzone do projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu pozwolą zatem na ograniczenie ryzyka zanieczyszczenia wód podziemnych substancjami biogennymi, których źródła mogą funkcjonować na terenach sąsiednich.

Reasumując, ustalenia projektu mpzp nie przewidują możliwości zrealizowania inwestycji, których lokalizacja mogłaby przyczynić się do wystąpienia istotnych, niekorzystnych oddziaływań na lokalne zasoby wód powierzchniowych i podziemnych. Prognozuje się, iż zaproponowany w projekcie mpzp sposób zagospodarowania i użytkowania terenów sprzyjać będzie ochronie poszczególnych komponentów środowiska – w tym również lokalnych zasobów wód powierzchniowych i podziemnych – przed zanieczyszczeniem.

⁵⁶ dla terenów **1-2ZO** nie mniej niż 70% powierzchni danego terenu

⁵⁷ na analizowanym obszarze nie funkcjonuje obecnie jakakolwiek zabudowa, stąd też wprowadzenie tego rodzaju zapisów nie było konieczne

6.3. Oddziaływanie na zasoby naturalne

Z uwagi na charakter ustaleń projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu (głównym celem projektu planu jest ochrona terenów klina zieleni przed ewentualnym zainwestowaniem), nie przewiduje się wystąpienia oddziaływań wpływających negatywnie na kształtowanie zasobów naturalnych, wynikających z realizacji ustaleń przedmiotowego projektu planu.

6.4. Oddziaływanie na różnorodność biologiczną, w tym rośliny i zwierzęta

Realizacja zapisów projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu, ze względu na charakter wprowadzonych ustaleń, jak również główny cel opracowania projektu mpzp, sprzyjać będzie utrzymaniu różnorodności biologicznej na dotychczasowym poziomie. Zakłada się jednocześnie, że pełne i docelowe zrealizowanie ustaleń omawianego projektu planu sprzyjać będzie ochronie różnorodności biologicznej w granicach całego „moraskiego” klina zieleni, w obrębie którego funkcjonował niegdyś zespół przyrodniczo-krajobrazowy „Morasko”.

Prognozuje się, iż respektowanie ustaleń projektu mpzp, określających w sposób jednoznaczny docelowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów zlokalizowanych w jego granicach (ponad 99% powierzchni to tereny zieleni **ZO**), będzie miało korzystny wpływ na lokalną florę i faunę, ograniczając tym samym ryzyko zmniejszenia lokalnej bioróżnorodności, ukształtowanej przede wszystkim dzięki obecności mozaiki siedlisk związanych z funkcjonowaniem niezabudowanych terenów użytkowanych rolniczo. Prognozuje się, że uniemożliwienie lokalizacji budynków (na całym obszarze opracowania wprowadza się zakaz ich lokalizacji), ograniczenie do niezbędnego minimum możliwych do zrealizowania inwestycji oraz wprowadzenie wymogu zachowania wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej na terenach **ZO**⁵⁸, pozwoli zminimalizować ryzyko podejmowania działań wpływających niekorzystnie na roślinność i zwierzęta, związanych m.in. ze zniszczeniem dotychczasowych miejsc ich występowania (np. na skutek pojawienia się powierzchni trwałe uszczelnionych) lub też ograniczeniem dostępności do bazy pokarmowej.

Dla zapewnienia maksymalnej ochrony funkcjonujących tu siedlisk najbardziej istotne jest wyznaczenie na obszarze projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu obszarów cennych przyrodniczo (wskazanych na rysunku planu)⁵⁹, dla których ustala się ochronę walorów krajobrazowych poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorników roślinnych. Jak wspomniano w pierwszych rozdziałach prognozy, występowanie pasów i kęp śródpolnej zieleni, skupionej głównie w bezpośrednim sąsiedztwie przepływających przez analizowany obszar cieków, stanowi w znacznej mierze o walorach przyrodniczych analizowanego obszaru oraz lokalnej różnorodności biologicznej. Stąd też docelowy sposób zagospodarowania i użytkowania tych terenów będzie miał największy wpływ na kształtowanie lokalnej bioróżnorodności. Uniemożliwienie wprowadzenia istotnych zmian w zakresie dotychczasowego sposobu zagospodarowania terenów charakteryzujących się obecnością zróżnicowanej roślinności oraz występowaniem licznych schronień, wykorzystywanych przez zwierzęta, zapobiegnie zmianom panujących tu warunków siedliskowych oraz wyeliminuje ryzyko utraty części siedlisk na skutek wprowadzania nielicznych, nowych elementów zagospodarowania (związanych przede wszystkim z koniecznością zapewnienia prawidłowego funkcjonowania tych terenów).

Dla utrzymania różnorodności gatunkowej występujących tu dotychczas przedstawicieli flory i fauny równie istotne będzie respektowanie zapisu ustalającego dla terenów **ZO** zachowanie cieków i zbiorników wodnych jako otwartych. Obecność wód powierzchniowych wpływa w sposób istotny na zwiększenie różnorodności występujących na danym obszarze siedlisk, oddziałując tym samym na kształtowanie lokalnej bioróżnorodności. Ewentualny brak zapisów dotyczących konieczności utrzymania wód powierzchniowych jako otwartych mogłoby zatem skutkować skanalizowaniem (całkowitym lub fragmentarycznym) przepływających przez obszar mpzp cieków⁶⁰, prowadząc tym samym do zniszczenia części siedlisk oraz miejsc występowania gatunków roślin i zwierząt związanych z obecnością wód powierzchniowych (np. zniszczenie miejsc rozrodu występujących na tych terenach płazów).

⁵⁸ nie mniej niż 70% powierzchni danego terenu

⁵⁹ stanowiących element klina zieleni

⁶⁰ lub też zasypaniem śródpolnych zbiorników

W kontekście ochrony lokalnej bioróżnorodności pozytywnie oceniać należy także wprowadzenie zapisów określających możliwość lokalizacji na przedmiotowym obszarze ogrodzeń. Mając na uwadze szczególną rolę, jaką obszar ten pełni w zakresie zapewnienia łączności ekologicznej w granicach klinowego-pierścieniowego systemu zieleni miasta, do projektu mpzp wprowadzono zakaz lokalizacji ogrodzeń, dopuszczając jedynie możliwość lokalizacji ogrodzeń ażurowych towarzyszących obiektom infrastruktury technicznej, placom zabaw i boiskom. Ograniczenie do maksimum możliwości grodzenia poszczególnych terenów wyeliminuje ryzyko pojawienia się barier przestrzennych, wpływających niekorzystnie na możliwość swobodnej migracji przemieszczających się przez obszar opracowania zwierząt (a tym samym na lokalną bioróżnorodność).

Reasumując, prognozuje się, że docelowa realizacja zapisów projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu, pozwoli na utrzymanie mozaiki siedlisk związanych z rolniczym użytkowaniem terenów w tej części miasta, sprzyjając tym samym zachowaniu walorów przyrodniczych i krajobrazowych tych terenów oraz utrzymaniu ciągłości ekologicznej w obszarze klinowo-pierścieniowego systemu zieleni miasta⁶¹.

6.5. Oddziaływanie na ludzi

Przewiduje się, że realizacja ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu nie będzie związana z wystąpieniem oddziaływań o niekorzystnym wpływie na użytkowników analizowanego obszaru, jak i mieszkańców terenów bezpośrednio z nim sąsiadujących. Zapisy i ustalenia omawianego projektu planu mają charakter ochronny (ochrona terenów klina zieleni przed zainwestowaniem), a realizacja pojedynczych inwestycji w zasięgu jego granic (głównie infrastrukturalnych), nie powinna stanowić przyczyny wystąpienia zjawisk o niekorzystnym charakterze.

Lokalne i ograniczone czasowo oddziaływania (które mogą być odbierane w odczuciu mieszkańców terenów sąsiednich jako negatywne) wystąpić mogą jedynie w okresie realizacji pojedynczych inwestycji, obejmujących rozbudowę i modernizację sieci infrastruktury technicznej oraz lokalizację elementów zagospodarowania takich jak urządzenia wodne. Z uwagi na charakter i ograniczony zasięg przestrzenny wspomnianych inwestycji, nie przewiduje się jednak możliwości znacząco negatywnego i długofalowego ich oddziaływania na mieszkańców terenów sąsiednich.

Analizując charakter zapisów omawianego projektu planu należy natomiast zwrócić uwagę na korzystny wpływ ich realizacji na mieszkańców terenów sąsiadujących z obszarem opracowania, jak również mieszkańców całego miasta. Wyeliminowanie możliwości lokalizacji budynków na całym obszarze projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu, ograniczenie możliwości wprowadzenia znaczących zmian w obrębie terenów zieleni (**1-ZZO**), jak również zapewnienie ochrony terenów o znacznych walorach przyrodniczych i krajobrazowych (wskazane na rysunku planu obszary cenne przyrodniczo), będzie miało niezwykle istotny wpływ na mieszkańców miasta, wynikający z utrzymania niezabudowanych terenów współtworzących klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta, charakteryzujących się szczególnymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi.

Respektowanie ustaleń omawianego projektu mpzp w pewnym stopniu przyczynić się może również do zwiększenia atrakcyjności terenów zieleni, wykorzystywanych przez mieszkańców miasta na potrzeby indywidualnej rekreacji, sportu, czy też wypoczynku. Umożliwienie realizacji na przedmiotowym obszarze lokalizacji ciągów pieszych lub rowerowych (na terenach **ZO**), obiektów małej architektury oraz dopuszczenie lokalizacji placów zabaw i boisk na terenach **ZO** – poza wyznaczonymi na rysunku planu obszarami cennymi przyrodniczo, niewątpliwie podniesie atrakcyjność terenów wykorzystywanych przez mieszkańców północnej części miasta (głównie rejonu Radojewa, Umultowa i Moraska).

Szczególnego podkreślenia wymaga również fakt, iż ochrona terenów strukturalnego klina zieleni przed ewentualną zabudową, wpływać będzie na utrzymanie możliwości „przewietrzania” terenów (niezabudowane tereny klinów zieleni zapewniają możliwość swobodnego przemieszczania się mas powietrza), co jest szczególnie istotne dla ograniczenia skali zagrożeń związanych z występowaniem ponadnormatywnych stężeń zanieczyszczeń powietrza, wpływających w sposób niekorzystny na zdrowie mieszkańców miasta. W tym miejscu należy zaznaczyć, że działania mające na celu ograniczenie możliwości istotnego pogorszenia jakości

⁶¹ jak również w granicach dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko”

Środowiska są niezwykle ważne z punktu widzenia ochrony mieszkańców miasta, gdyż rosnące zanieczyszczenie poszczególnych komponentów środowiska (zwłaszcza powietrza atmosferycznego) pogarsza warunki życia, a długotrwałe narażenie na działanie szkodliwych substancji może być czynnikiem wpływającym na wzrost zachorowań i umieralności na skutek poszczególnych chorób.

Bezpośredni i korzystny wpływ na zapewnienie odpowiedniej jakości życia mieszkańców terenów sąsiednich, jak i (w sposób pośredni) użytkowników terenów zlokalizowanych w granicach obszaru projektu mpzp, będzie miała realizacja zapisów w zakresie modernizacji, rozbudowy i budowy systemów infrastruktury technicznej, ustalających powiązanie sieci infrastruktury technicznej z układem zewnętrznym oraz zapewnienie dostępu do sieci oraz zapisów dopuszczających prowadzenie robót budowlanych w zakresie sieci technicznej. Należy zauważyć, iż wyznaczenie w obrębie przedmiotowego obszaru dwóch niewielkich terenów infrastruktury technicznej – kanalizacji (oznaczonych symbolami **1-2K**)⁶² będzie miało korzystny wpływ na poprawę komfortu życia mieszkańców zabudowy zlokalizowanej poza granicami obszaru projektu planu. W omawianym projekcie planu uwzględniono również ograniczenia wynikające z przebiegu sieci infrastruktury technicznej – w tym wskazanych na rysunku planu napowietrznej linii elektroenergetycznej 220 kV, gazociągu wysokiego ciśnienia oraz ropociągów – stąd też nie przewiduje się wystąpienia negatywnych oddziaływań na ludzi w tym zakresie.

6.6. Oddziaływanie na krajobraz

Szczególne walory krajobrazowe przedmiotowego obszaru wynikają z funkcjonowania w jego granicach mozaiki pól uprawnych, użytków zielonych oraz terenów odłogowanych, którym towarzyszą pasy i kępy śródpolnych zadrzewień, występujących licznie w sąsiedztwie niewielkich cieków i zbiorników wodnych. Utrzymanie w możliwie niezmienionym stanie niezabudowanych terenów współtworzących zlokalizowanych w obrębie „moraskiego” klina zieleni ocenia się zatem jako rozwiązania najbardziej korzystne dla ochrony walorów krajobrazowych i przyrodniczych tych terenów.

Wśród zapisów projektu mpzp, których realizacja będzie wpływać pozytywnie na utrzymanie walorów krajobrazowych omawianego obszaru, przede wszystkim wskazać należy wyznaczenie terenów zieleni **1-2Z0** (obejmujących niemal cały obszar projektu mpzp), a w szczególności ustalenie ochrony walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo (stanowiących element klina zieleni) – poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych. Zgodnie z brzmieniem zapisów projektu planu, możliwość wprowadzania na te tereny nowych inwestycji ograniczona zostanie do realizacji elementów zagospodarowania niezbędnych dla właściwego funkcjonowania poszczególnych terenów, czy też elementów wpływających na zwiększenie atrakcyjności walorów turystyczno-rekreacyjnych terenów klina zieleni. Realizacja wspomnianych zapisów pozwoli na zachowanie elementów współtworzących tutejszy krajobraz w możliwie niezmienionym stanie, w sposób uwzględniający jednoczesną potrzebę zapewnienia właściwego funkcjonowania tych terenów, jako terenów wykorzystywanych przez mieszkańców miasta na potrzeby indywidualnego wypoczynku i rekreacji.

Przed istotną ingerencją w krajobraz omawianego obszaru chronić będą również wprowadzone do projektu mpzp zakazy, eliminujące możliwość lokalizowania na przedmiotowym obszarze elementów dysharmonizujących lokalną przestrzeń – ogrodzeń⁶³, urządzeń reklamowych oraz szyldów. Na całym obszarze opracowania zakazano również lokalizacji nowych napowietrznych sieci infrastruktury technicznej – z wyjątkiem napowietrznych elementów wynikających z przebudowy napowietrznej linii elektroenergetycznej 220 kV (wskazanej na rysunku planu) – a także ograniczono wysokość budowli związanych z infrastrukturą techniczną telekomunikacyjną (do 49 m od poziomu terenu). W analizowanym projekcie planu dopuszczono natomiast możliwość lokalizacji elementów, których obecność nie wpływa w sposób istotny na pogorszenie walorów lokalnego krajobrazu, lub też wynika z konieczności zapewnienia prawidłowego funkcjonowania poszczególnych terenów. Zgodnie z brzmieniem jego zapisów możliwe jest lokalizowanie obiektów małej architektury, tablic informacyjnych⁶⁴ oraz sieci infrastruktury technicznej (z uwzględnieniem pozostałych zapisów).

Lokalne zmiany w lokalnym krajobrazie wystąpić mogą jedynie w przypadku lokalizacji na terenach **Z0** placów zabaw lub boisk – projekt mpzp dopuszcza ich lokalizację poza wyznaczonymi na rysunku planu obszarami cennymi przyrodniczo. Realizacja tego rodzaju elementów

⁶² w obrębie których ustala się lokalizację przepompowni ścieków wraz z infrastrukturą towarzyszącą

⁶³ z wyjątkiem ogrodzeń ażurowych towarzyszących obiektom infrastruktury technicznej, placom zabaw lub boiskom

⁶⁴ z wyjątkiem tablic z wykorzystaniem ekranów plazmowych lub typu LED

zagospodarowania przyczyni się do pojawienia się w przestrzeni nowych elementów, wpływających na zmianę rolniczego charakteru tutejszego krajobrazu⁶⁵, niemniej, z uwagi na skalę i charakter tego rodzaju obiektów, oddziaływania te nie będą miały istotnego, negatywnego wpływu na lokalny krajobraz.

Reasumując, przewiduje się, że pełna i docelowa realizacja ustaleń projektu mpzp, utrzymujących dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów charakteryzujących się szczególnymi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, jak również określających zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, przyczyni się do ochrony walorów krajobrazowych terenów zlokalizowanych w zasięgu strukturalnego klina zieleni.

6.7. Oddziaływanie na klimat akustyczny

Realizacja ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu nie zmienia obecnego zagospodarowania i przeznaczenia terenów objętych jego granicami. Prace projektowe pozwoliły jednak uściślić rozwiązania funkcjonalno-przestrzenne oraz m.in. zabezpieczyć realizację wymogów z dziedziny ochrony środowiska, które jednak nie dotyczyły ustaleń z dziedziny akustyki środowiska.

Projekt planu ustala na przedmiotowym obszarze tereny o następującym przeznaczeniu: tereny zieleni, oznaczone symbolami **1-ZZO**, tereny infrastruktury technicznej – kanalizacji, oznaczone symbolami **1-2K**, oraz teren drogi publicznej, oznaczony symbolem **KD-Dxs**.

W związku z planowanym przeznaczeniem terenów w granicach przedmiotowego projektu planu, zlokalizowane tam tereny zieleni nie wymagają ochrony akustycznej w środowisku, na podstawie przepisów ustawy *Prawo ochrony środowiska*⁶⁶ oraz rozporządzenia w sprawie *dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku*⁶⁷ – bo nie zostały potraktowane jako tereny rekreacyjno-wypoczynkowe, na podstawie ustaleń obowiązującego „Studium ...”⁶⁸, z którym projekt planu musi być zgodny.

Ochroną akustyczną w środowisku nie będą zatem objęte – dopuszczone ustaleniami projektu planu – place zabaw lub boiska.

Niemniej, niewątpliwie korzystnie na kształtowanie warunków akustycznych w środowisku będą wpływały ustalenia dotyczące np. zakazu lokalizacji miejsc postojowych dla samochodów na terenach **1-ZZO** oraz terenie drogi dojazdowej **KD-Dxs**, jak również dopuszczenie lokalizacji dodatkowych, innych niż ustalone planem, elementów układu drogowego – na terenie **KD-Dxs**.

Na podstawie wyników ostatnich badań hałasu prowadzonych w roku 2017 – przedstawionych w dokumentacji *Mapy akustycznej miasta Poznania 2017*⁶⁹, stwierdzono w rozdz. 2.12 niniejszej prognozy, że aktualne warunki akustyczne w środowisku w badanym obszarze projektu planu są bardzo korzystne. Nie przewiduje się, aby w przyszłości warunki te miałyby się niekorzystnie zmienić, bo nie zachodzą ku temu przesłanki, wynikające zarówno z ustaleń niniejszego projektu planu, jak i sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów w sąsiedztwie przedmiotowego obszaru.

Istnieje jednak prawdopodobieństwo, że wzrośnie natężenie ruchu pojazdów samochodowych na ul. F. Jaśkowiaka. Z uwagi jednak na sąsiedztwo tej ulicy z terenami wymagającymi ochrony akustycznej w środowisku – leżącymi poza granicami przedmiotowego projektu planu – to będą występowały przesłanki ku temu, by poziom hałasu samochodowego z tej ulicy był skutecznie obniżany do wartości dopuszczalnych dla tych terenów, o dużych wymaganiach akustycznych w środowisku.

Nie przewiduje się, aby w przyszłości miały na obszar projektu planu niekorzystnie akustycznie oddziaływać jakiegokolwiek inne źródła hałasu komunikacyjnego, tj. hałasu samochodowego od innych najbliższych położonych ulic, np. ul. Naramowickiej, czy też hałasu lotniczego z lotniska Poznań – Ławica oraz lotniska wojskowego w Poznaniu – Krzesinach, hałasu kolejowego od najbliższej położonej trasy tzw. Północnej Obwodowej Linii Kolejowej Zieliniec – Kiekrz, a także hałasu tramwajowego.

⁶⁵szczególnie w przypadku zastosowania ogrodzeń ażurowych towarzyszących obiektom infrastruktury technicznej, placom zabaw lub boiskom

⁶⁶Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* (Dz. U. z 2017 r., poz. 519, tekst jednolity, z późn. zm.)

⁶⁷Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie *dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku* (Dz. U. z 2014 r., poz. 112, tekst jednolity)

⁶⁸*Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania*, uchwała Nr LXXII/1137/VI/2014 Rady Miasta Poznania z dnia 23 września 2014 r.

⁶⁹*Mapa akustyczna miasta Poznania 2017*, AkustiX, lemitor OCHRONA ŚRODOWISKA, wrzesień 2017

Przewiduje się również, że przedmiotowy obszar projektu planu znajdzie się w przyszłości poza zasięgiem oddziaływania hałasu przemysłowego oraz oddziaływania tzw. pozostałych obiektów i działalności będącej źródłem hałasu.

Podsumowując należy stwierdzić, że bardzo komfortowe obecnie warunki akustyczne w środowisku są bardzo korzystne dla przebywania ludzi i zwierząt – w granicach przedmiotowego obszaru projektu planu, a będą zachowane w przyszłości, jeśli będą zrealizowane ustalenia zdefiniowane w projekcie uchwały, w tym m.in. dotyczące zakazu lokalizacji miejsc postojowych dla samochodów.

6.8. Oddziaływanie na powietrze

Prognozuje się, iż pełna i docelowa realizacja ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu – z uwagi na charakter rozwiązań przyjętych w projekcie planu miejscowego – będzie miała korzystny wpływ na kształtowanie jakości powietrza atmosferycznego, zarówno w ujęciu lokalnym, jak i w kontekście obszaru całego miasta.

Najbardziej korzystny wpływ na kształtowanie lokalnej jakości powietrza ma niewątpliwie docelowe ograniczenie możliwości zmian w zakresie sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów zlokalizowanych w granicach przedmiotowego obszaru. Niemal cały obszar opracowania został wskazany w projekcie mpzp jako tereny zieleni **ZO**, a co szczególnie istotne, większość powierzchni wskazana została jako obszary cenne przyrodniczo (wyznaczone na rysunku planu), dla których ustala się ochronę walorów krajobrazowych poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych. Prognozuje się, że maksymalne ograniczenie możliwości modyfikacji dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów charakteryzujących się występowaniem zróżnicowanej roślinności (w tym kępowych i pasowych zadrzewień towarzyszących wodom powierzchniowym), wpłynie pozytywnie na utrzymanie korzystnych warunków aerosanitarnych, jakimi charakteryzuje się obecnie przedmiotowy obszar. Należy również podkreślić, iż w przypadku terenów **ZO** ustala się wymóg zachowania wysokiego udziału powierzchni jako powierzchni biologicznie czynnej (nie mniej niż 70% powierzchni danego terenu). Zakłada się, że maksymalna ochrona istniejącej zieleni wysokiej (w granicach obszarów cennych przyrodniczo) oraz zachowanie wysokiego udziału powierzchni biologicznie czynnej, będzie wpływać w sposób korzystny na kształtowanie lokalnych warunków aerosanitarnych gdyż obecność zieleni – a w szczególności zieleni wysokiej – wpływa na zmniejszenie udziału CO₂ w powietrzu atmosferycznym oraz ograniczenie zasięgu przenoszenia zanieczyszczeń pyłowych.

Dla kształtowania lokalnej jakości powietrza atmosferycznego niezmiernie istotne będzie również respektowanie wprowadzonego do projektu planu zakazu lokalizacji budynków. Pojawienie się na niezabudowanych dotąd terenach jakiegokolwiek zabudowy kubaturowej mogłoby skutkować zaburzeniem dotychczasowej cyrkulacji mas powietrza. Ponadto, realizacja zabudowy mogłaby się wiązać z pojawieniem się zagrożeń związanych z funkcjonowaniem źródeł emisji niskiej (indywidualne systemy grzewcze, wykorzystujące paliwa o wysokich wskaźnikach emisji zanieczyszczeń).

Brak możliwości lokalizacji na przedmiotowym obszarze jakiegokolwiek zabudowy ogranicza jednocześnie konieczność wyznaczania nowych terenów komunikacyjnych (zapewniających możliwość dojazdu), stanowiących liniowe źródło emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych⁷⁰. Jedynym terenem komunikacyjnym, jaki został wskazany w projekcie mpzp jest teren **KD-Dxs**, obejmujący fragment istniejącej ul. Okolewo, zapewniającej dojazd do pojedynczej zabudowy zlokalizowanej poza granicami obszaru opracowania. Należy także zauważyć, że ograniczeniu możliwości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych sprzyjać będzie także wprowadzenie zakazu lokalizacji miejsc postojowych dla samochodów na terenach **1-ZZO**, obejmujących niemal cały obszar projektu mpzp.

Zakłada się, że z ograniczoną czasowo i przestrzennie emisją zanieczyszczeń do powietrza związane może być jedynie prowadzenie prac przy realizacji nielicznych elementów zagospodarowania, jakie zostały dopuszczone zgodnie z ustaleniami projektu planu. Wspomnieć można tu prowadzenie prac w zakresie sieci infrastruktury technicznej, lokalizacji placów zabaw lub boisk⁷¹, czy też realizacji przepustów lub obiektów mostowych⁷². We wspomnianych przypadkach źródłami emisji mogą być

⁷⁰ generowanych przez silniki spalinowe przemieszczających się pojazdów

⁷¹ których lokalizacja została dopuszczona na terenach **ZO**, poza wyznaczonymi na rysunku planu obszarami cennymi przyrodniczo

⁷² których realizacja została dopuszczona na terenach **ZO**

prace ziemne, których prowadzenie związane jest z generowaniem pewnych ilości pyłu, jak również silniki spalinowe sprzętu budowlanego, wykorzystywanego podczas realizacji poszczególnych inwestycji. Z uwagi na ilość i charakterystykę generowanych zanieczyszczeń, jak również ograniczony czas trwania robót budowlanych, prognozuje się, że emisja ta będzie miała ostatecznie pomijalny wpływ na kształtowanie lokalnej jakości powietrza atmosferycznego.

Reasumując, realizacja ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu stanowić będzie skuteczne narzędzie dla ochrony terenów zieleni współtworzących klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta, oddziałując tym samym w sposób korzystny na utrzymanie dotychczasowych możliwości przewietrzania oraz utrzymanie korzystnych (lokalnych) warunków aerosanitarnych.

6.9. Oddziaływanie na klimat

Jak już wcześniej wielokrotnie wspomniano, przedmiotowy projekt mpzp jest projektem o charakterze ochronnym, zakładającym zachowanie dotychczasowej funkcji i sposobu zagospodarowania terenów zlokalizowanych w zasięgu jego granic. Z uwagi na powyższe, nie prognozuje się wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na kształtowanie klimatu, wynikających z realizacji ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu.

Wśród rozwiązań wpływających w sposób najbardziej korzystny na utrzymanie dotychczasowych warunków mikroklimatycznych w granicach obszaru opracowania, wymienić należy przede wszystkim wskazanie docelowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów zieleni **1-ZZO** (obejmujących ponad 99% całkowitej powierzchni analizowanego obszaru), jak również wprowadzenie zakazu lokalizacji budynków na całym obszarze objętym granicami projektu.

Określenie docelowej funkcji terenów położonych w zasięgu granic analizowanego obszaru wyeliminuje możliwość wprowadzenia znaczących zmian w zakresie charakteru występującej tu roślinności oraz zapobiegnie zmianom wpływającym w sposób istotny na warunki mikroklimatyczne. Należy zauważyć, że obecność dużych powierzchni porośniętych zielenią wpływa korzystnie na redukcję udziału CO₂ w powietrzu atmosferycznym oraz zmniejszenie stężeń zanieczyszczeń pyłowych, których obecność wpływa z kolei na zwiększenie częstotliwości i intensywności niekorzystnych zjawisk klimatycznych (cząstki pyłowe stanowią jądra kondensacji). Ponadto, w przypadku terenów porośniętych zielenią wysoką obserwuje się jednocześnie zwiększenie wilgotności powietrza oraz ograniczenie nasłonecznienia powierzchni (zacienienie), co z kolei wpływa na poprawę lokalnych warunków termicznych. Respektowanie wprowadzonego do projektu planu zakazu lokalizacji budynków zminimalizuje natomiast ryzyko wystąpienia negatywnych zjawisk, związanych z pojawieniem się obiektów o znacznej kubaturze, których obecność wpływa na zmiany w cyrkulacji mas powietrza. Pozytywnie oceniać należy również wprowadzenie zakazu lokalizacji ogrodzeń⁷³, których obecność może wpływać na ograniczenie spływu schłodzonych, wilgotnych mas powietrza z terenów porośniętych zielenią (szczególnie zielenią wysoką).

W kontekście utrzymania lokalnych warunków mikroklimatycznych, należy wspomnieć także o istotnej roli respektowania wprowadzonych do projektu planu zapisów ustalających zachowanie cieków i zbiorników wodnych jako otwartych (na terenach **ZO**) oraz ochronę walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu terenów cennych przyrodniczo – poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych. Realizacja wspomnianych ustaleń jest niezwykle ważna z punktu widzenia ograniczenia ewentualnych zmian lokalnych warunków mikroklimatycznych, gdyż obecność wód powierzchniowych (w analizowanym przypadku niewielkich cieków oraz zbiorników śródpolnych) wpływa w sposób znaczący na kształtowanie lokalnych warunków wilgotnościowych oraz termicznych. Ich ewentualne skanalizowanie bądź też zlikwidowanie, doprowadziłoby do istotnych zmian w obiegu wody, wpływając tym samym na modyfikację lokalnych warunków mikroklimatycznych.

Reasumując, prognozuje się, iż realizacja ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu przyczyni się w znacznym stopniu do utrzymania lokalnych warunków mikroklimatycznych, kształtowanych m.in. dzięki obecności niezabudowanych terenów użytkowanych rolniczo oraz występujących tu śródpolnych kęp i pasów zadrzewień, towarzyszących niewielkim ciekom i zbiornikom wodnym. Należy jednocześnie podkreślić,

⁷³Z wyjątkiem lokalizacji ogrodzeń ażurowych towarzyszących obiektom infrastruktury technicznej oraz związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa ruchu

iż ochrona terenów stanowiących element strukturalnego klina zieleni będzie jednocześnie działaniem wpływającym w sposób korzystny na kształtowanie klimatu na terenie całego miasta.

6.10. Oddziaływanie na dziedzictwo kulturowe

Wśród elementów dziedzictwa kulturowego, których obecność stwierdzono w granicach obszaru objętego projektem mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu, wskazać można jedynie zewidencjonowane stanowiska archeologiczne. Analizowany projekt mpzp wskazuje ich lokalizację – na rysunku planu wskazany został zasięg stanowisk archeologicznych – natomiast z uwagi na obowiązywanie przepisów odrębnych, nie wprowadza szczegółowych zapisów w zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego, zabytków oraz dóbr kultury współczesnej. Niemniej, z uwagi na charakter ustaleń projektu mpzp w zakresie określenia docelowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów, nie przewiduje się wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na nieliczne elementy dziedzictwa kulturowego, których obecność stwierdzono w granicach przedmiotowego obszaru.

6.11. Oddziaływanie na dobra materialne

Z uwagi na dotychczasowy charakter zagospodarowania i użytkowania terenów objętych granicami projektu mpzp (tereny użytkowane rolniczo, tereny śródpolnej zieleni towarzyszącej wodom powierzchniowym), nie przewiduje się wystąpienia jakichkolwiek negatywnych oddziaływań na dobra materialne w granicach przedmiotowego obszaru. Ochronny charakter zapisów projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu wyklucza również możliwość wystąpienia niekorzystnych oddziaływań na dobra materialne zlokalizowane poza granicami obszaru projektu planu.

6.12. Oddziaływanie na obszary chronione, w tym obszary Natura 2000

Jak wspomniano we wcześniejszych rozdziałach prognozy, na obszarze objętym granicami projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu nie występują zasoby przyrodnicze objęte obecnie ochroną prawną w formie parku narodowego, rezerwatu przyrody, parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu, zespołu przyrodniczo-krajobrazowego, użytku ekologicznego czy też stanowiska dokumentacyjnego. Na analizowanym obszarze nie stwierdzono również występowania pomników przyrody. W przypadku analizowanego obszaru nie zaistniała zatem konieczność wprowadzenia do projektu mpzp zapisów odnoszących się w sposób bezpośredni do obiektów i obszarów podlegających ochronie prawnej.

Wśród obszarów podlegających ochronie prawnej (na podstawie zapisów ustawy o ochronie przyrody), znajdujących się w najmniejszej odległości od analizowanego obszaru, wskazać należy włączony do sieci Natura 2000 specjalny obszar ochrony siedlisk PLH300001 „Biedrusko”. Ze względu na nagromadzenie stanowisk roślin chronionych i zagrożonych w skali regionu i całego kraju, a także udział ważnych siedlisk, obszar ten posiada niezwykle wysoką rangę pod względem jego znaczenia dla ochrony bioróżnorodności. Wśród głównych zagrożeń dla SOO „Biedrusko” wymienia się przede wszystkim rozwój aglomeracji miejskiej Poznania (w kierunku północnym) oraz dalszy rozwój osadnictwa rezydencjonalnego w rejonie Biedruska i Radojewa⁷⁴. Granice wspomnianego obszaru stykają się bezpośrednio (na niewielkim odcinku) z północno-zachodnią granicą obszaru projektu mpzp⁷⁵, stąd też konieczne było ograniczenie potencjalnego ryzyka wystąpienia negatywnych oddziaływań, związanych ze zmianą dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów zlokalizowanych w granicach obszaru objętego projektem mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu.

Należy podkreślić, iż przebieg granic SOO PLH300001 „Biedrusko” w rejonie granic administracyjnych miasta Poznania jest również w znacznej mierze zgodny z granicami innego obszaru podlegającego ochronie – Obszaru Chronionego Krajobrazu Biedrusko. Na terenach wspomnianego obszaru ochronie podlegają suche wrzosowiska, murawy kserotermiczne i napiaskowe, łąki trzęślicowe i kośne, ziołorośla, torfowiska przejściowe oraz trzęsawiska i młaki. Obszar ten nie obejmuje swym

⁷⁴ jako potencjalne zagrożenie wymienia się również wystąpienie poważnej awarii w obrębie składowiska odpadów komunalnych miasta Poznania

⁷⁵ której przebieg pokrywa się jednocześnie z przebiegiem granicy administracyjnej miasta

zasięgiem terenów położonych w granicach administracyjnych miasta Poznania, jednakże zapisy i ustalenia omawianego w prognozie projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu powinny uwzględniać występowanie w jego bezpośrednim sąsiedztwie terenów o wyjątkowych walorach krajobrazowych.

Mając na uwadze główny cel opracowania projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu – ochronę niezabudowanych terenów współtworzących klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta – nie przewiduje się wystąpienia jakichkolwiek negatywnych oddziaływań na przedmiot ochrony oraz integralność obszarów włączonych do sieci Natura 2000, zlokalizowanych w najbliższej odległości od granic analizowanego obszaru. Określenie docelowego sposobu zagospodarowania terenów zieleni **1-2ZO** (obejmujących ponad 99% powierzchni obszaru projektu mpzp), przy jednoczesnym ustaleniu ochrony walorów krajobrazowych wyznaczonych na rysunku planu obszarów cennych przyrodniczo⁷⁶, sprzyjać będzie ochronie i utrzymaniu terenów pełniących rolę lokalnych korytarzy ekologicznych. Takie rozwiązania ocenia się jako szczególnie korzystne w kontekście ochrony funkcji lokalnych korytarzy ekologicznych, zapewniających łączność z terenami o najwyższych walorach przyrodniczych, w tym ze wspomnianymi powyżej terenami specjalnego obszaru ochrony siedlisk PLH300001 „Biedrusko”. Ponadto, należy zauważyć, iż uniemożliwienie zainwestowania na obszarach dawnego zespołu przyrodniczo-krajobrazowego „Morasko” zminimalizuje ryzyko wprowadzenia znaczących zmian w zakresie zagospodarowania terenów, skutkujących wzrostem antropopresji w bezpośrednim sąsiedztwie granic obszarów włączonych do sieci Natura 2000 (tereny Moraska, Radojewa i Umultowa sąsiadują przede wszystkim z PLH300001 „Biedrusko”).

Analizując charakter ustaleń wprowadzonych do omawianego w prognozie projektu planu nie przewiduje się także możliwości wystąpienia jakichkolwiek, negatywnych oddziaływań na tereny rezerwatu przyrody „Meteoryt Morasko”⁷⁷, zlokalizowanego w odległości ok. 900 m od granic obszaru projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu.

Reasumując, prognozuje się, iż pełna i docelowa realizacja ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu, zapewniająca ochronę przed zainwestowaniem terenów położonych w zasięgu strukturalnego klina zieleni, będzie miała korzystny wpływ na przedmiot ochrony oraz integralność obszarów włączonych do sieci Natura 2000, jak również pozostałe obszary podlegające ochronie prawnej na podstawie zapisów ustawy *o ochronie przyrody*.

6.13. Oddziaływanie transgraniczne

Ze względu na położenie geograficzne Poznania (znaczne oddalenie od terenów przygranicznych państwa) stwierdzić należy, że realizacja ustaleń omawianego projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu nie spowoduje oddziaływań na środowisko w kontekście transgranicznym, w rozumieniu Konwencji z Espoo z 25 lutego 1991 r.

7. PROPOZYCJE DOTYCZĄCE PRZEWIDYWANYCH METOD ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA

Skutki realizacji postanowień planu podlegać będą bieżącym pomiarom, ocenom oraz analizom wpływu na środowisko wielu czynników, prowadzonym m.in. w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska⁷⁸ przez zobligowane do tego instytucje i służby. Stosownie do art. 10 ust. 2 Dyrektywy 2001/42/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 czerwca 2001 r. *w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko* dla monitoringu znaczącego wpływu na środowisko realizacji planów możliwe jest wykorzystanie istniejącego systemu monitoringu, w celu uniknięcia jego powielania.

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu, Państwowy Instytut Geologiczny, **Prezydent Miasta Poznania**, pełniący jednocześnie obowiązki starosty powiatu grodzkiego, prowadzą monitoring poszczególnych komponentów środowiska, w tym jakości powietrza, jakości

⁷⁶poprzez utrzymanie istniejącego użytkownika, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowisk roślinnych

⁷⁷wynikających z realizacji zapisów projektu mpzp

⁷⁸ utworzonemu ustawą z dnia 20 lipca 1991 r. *o Inspekcji Ochrony Środowiska*

wód, jakości gleby i ziemi, hałasu i pól elektromagnetycznych, w zakresie określonym w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. *Prawo ochrony środowiska* oraz ustawie z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne*.

Zakres i częstotliwość monitoringu obejmującego pomiary stężeń zanieczyszczeń powietrza atmosferycznego, badania poszczególnych wskaźników zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych, będą zatem dostosowane do zakresu i częstotliwości monitoringu prowadzonego w ramach programów Państwowego Monitoringu Środowiska. Należy podkreślić, iż w przypadku analizowanego w prognozie obszaru projektu mpzp do analizy skutków realizacji ustaleń projektu mpzp najbardziej zasadne będzie wykorzystanie wyników badań prowadzonych w obrębie Stacji Bazowej Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego Różany Strumień – obejmującej swym zasięgiem obszar zlewni Strumienia Różanego, w sąsiedztwie której zlokalizowany jest obszar projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu.

Pomiary i badania prowadzone w celu określenia stanu poszczególnych komponentów środowiska prowadzone będą natomiast zgodnie z metodyką i wymogami określonymi w poszczególnych rozporządzeniach⁷⁹, a także specjalistycznych opracowaniach – określających metodyki referencyjne, odnoszące się do sposobu analizowania stanu jakości poszczególnych komponentów środowiska. Stosowanie właściwych metodyk prowadzenia badań i pomiarów jest niezwykle istotne ze względu na ograniczenie możliwości wystąpienia błędów w ostatecznej ocenie jakości poszczególnych komponentów środowiska. Z uwagi na różnorodność zagadnień dotyczących metody i wymogów jakie wskazane są w przypadku prowadzenia monitoringu poszczególnych komponentów środowiska, w niniejszym opracowaniu nie przytoczono ich brzmienia.

Proponuje się jednocześnie by częstotliwość przeprowadzania analizy skutków realizacji omawianego projektu mpzp była dostosowana do częstotliwości badań prowadzonych w obrębie Stacji Bazowej Zintegrowanego Monitoringu Środowiska Przyrodniczego Różany Strumień.

8. ROZWIĄZANIA ALTERNATYWNE DO ROZWIĄZAŃ ZAWARTYCH W PROJEKCIE MPZP

Możliwość rozważania różnego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów znajdujących się w granicach projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu została ograniczona przede wszystkim z uwagi na charakter dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów, jak również ich położenie w zasięgu strukturalnego klina zieleni. Ponadto, możliwość wprowadzenia odmiennego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów została znacząco ograniczona poprzez zapisy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, określające wiodący i uzupełniający kierunek zagospodarowania i użytkowania poszczególnych terenów.

Z uwagi na powyższe, w trakcie prowadzonych prac planistycznych nad sporządzeniem projektu planu miejscowego nie rozpatrywano rozwiązań przestrzennych odbiegających w sposób istotny od zaproponowanych ostatecznie w projekcie mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu.

Wspomnieć należy, iż jedynym rozpatrywanym rozwiązaniem alternatywnym było ewentualne odstąpienie od prowadzenia prac nad projektem planu miejscowego, jednakże z uwagi na narastające zagrożenie związane z ryzykiem zabudowy terenów zlokalizowanych w zasięgu klina zieleni, rozwiązanie to zostało uznane za najbardziej niekorzystne w kontekście ochrony środowiska oraz walorów krajobrazowych tej części miasta.

9. WNIOSKI I STRESZCZENIE

Prognoza oddziaływania na środowisko dotyczy projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu. Projekt planu sporządzany jest na podstawie uchwały Nr XXVII/203/IV/2003 Rady Miasta Poznania z dnia 9 września 2003 r. w sprawie przystąpienia do

⁷⁹ w tym m.in. w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 19 lipca 2016 r. w sprawie form i sposobu prowadzenia monitoringu jednolitych części wód powierzchniowych i podziemnych (Dz. U. z 2016, poz. 1178), rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 20 grudnia 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie wymagań w zakresie prowadzenia pomiarów poziomów substancji lub energii w środowisku przez zarządzającego drogą, linią kolejową, linią tramwajową, lotniskiem lub portem (Dz. U. 2011 Nr 288 poz.1697)

sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Morasko – Radojewo – Umultowo” w Poznaniu. Wspomniana powyżej uchwała dopuszcza odrębne opracowanie i uchwalanie planów dla poszczególnych części obszaru „Moraska – Radojewa – Umultowa”.

Omawiany w prognozie projekt miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obejmuje obszar zlokalizowany w północnej części miasta (w obrębie Radojewa i Morasko), w rejonie ul. F. Jaśkowiaka i ul. Okolewo. Objęte granicami projektu mpzp tereny współtworzą klinowo-pierścieniowy system zieleni miasta (tereny północnego klina zieleni). Łączna powierzchnia obszaru objętego projektem planu wynosi ok. 35 ha.

W dotychczasowym sposobie zagospodarowania i użytkowania terenów objętych granicami projektu mpzp zaznacza się wysoki udział terenów użytkowanych rolniczo (głównie pól uprawnych), którym w mniejszym stopniu towarzyszą tereny nieużytkowane, porośnięte spontanicznie pojawiającą się roślinnością. W granicach omawianego obszaru występują również pasowe zadrzewienia śródpolne, występujące w bezpośrednim sąsiedztwie przepływających tędy niewielkich cieków i zbiorników. Na obszarze objętym granicami projektu mpzp nie funkcjonuje jakkolwiek zabudowa, a przez jego tereny przebiega jedynie fragment ul. Okolewo oraz nieliczne drogi gruntowe umożliwiające dojazd do pól uprawnych. Sieci infrastruktury technicznej reprezentowane są na omawianym obszarze przez sieci przesyłowe – napowietrzne linie elektroenergetyczne 220 kV i SN (15 kV), gazociąg wysokiego ciśnienia DN 350 relacji Czerwonak-Konarzewo, jak również dwa rurociągi naftowe DN 800 i DN 500. W granicach przedmiotowego obszaru zlokalizowane są liczne, zewidencjonowane stanowiska archeologiczne.

Sąsiedztwo obszaru projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu stanowią przede wszystkim tereny użytkowane rolniczo. W bliskim sąsiedztwie omawianego obszaru funkcjonują również tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, zlokalizowanej w obrębie osiedla Lubczykowa Góra, a także zabudowy funkcjonującej w rejonie dawnej wsi Morsko.

Obszar opracowania, wg podziału Polski na jednostki fizycznogeograficzne, położony jest w obrębie makroregionu Pojezierze Wielkopolskie (315.5), w zasięgu mezoregionu Pojezierze Poznańskie (315.51)⁸⁰. Pod względem geomorfologicznym analizowany obszar obejmuje tereny zlokalizowane w zasięgu strefy wzgórz morenowych (przeważnie spiętrzonych) oraz – częściowo – w obrębie rynn subglacialnej (tereny w rejonie wschodniej granicy). Tereny objęte granicami projektu mpzp charakteryzują się znacznym zróżnicowaniem w zakresie rzeźby terenu (rzędne w granicach od 103,0 do 121,9 m n.p.m.) oraz występowaniem lokalnych spadków terenu przekraczających 12%. Zróżnicowanie utworów czwartorzędowych jest niewielkie – występują tu przede wszystkim plejstoceńskie piaski i żwiry moren czołowych, którym w niewielkim stopniu towarzyszą plioceńskie iły i mułki, miejscami piaski (utwory trzeciorzędowe) oraz holocceńskie torfy (wzdłuż północno-wschodniej granicy). Warunki budowlane są zróżnicowane, od ograniczonych (w części wschodniej i środkowo-wschodniej), przez przeciętne (w części środkowej i zachodniej), do dobrych (poniżej ul. Okolewo). Cały obszar projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu położony jest poza zasięgiem udokumentowanych złóż kopalin oraz poza zasięgiem głównych zbiorników wód podziemnych.

Tereny objęte granicami projektu mpzp charakteryzują się dość głębokim występowaniem wód gruntowych (zazwyczaj na głębokości ok. 5 m p.p.t.). Głównym piętrem wodonośnym jest mioceński poziom zbiornika wielkopolskiego, charakteryzujący się bardzo niskim stopniem zagrożenia zanieczyszczeniem. Na obszarze projektu planu nie występują ujęcia wody oraz studnie, dla których wyznaczone zostały strefy ochrony. Wody powierzchniowe reprezentowane są przez fragmenty niewielkich cieków oraz niewielkie, śródpolne zbiorniki⁸¹. Tereny objęte granicami projektu mpzp zlokalizowane są w granicach dwóch zlewni jednolitych części wód – Warta od Różanego Potoku do Dopływu z Uchorowa (część centralna oraz wschodnia) oraz Dopływ z Łysego Młyna (część zachodnia).

Gleby w granicach obszaru opracowania reprezentowane są przede wszystkim przez gleby biellicowe i pseudobiellicowe (zaliczane do kompleksu żytniego dobrego i żytniego słabego) oraz towarzyszące im w niewielkim stopniu gleby mułowo-torfowe, brunatne wylugowane i brunatne kwaśne (kompleks żytni dobry) oraz brunatne właściwe (kompleks pszeny wadliwy). Z uwagi na przynależność do klas bonitacyjnych wyraźnie zaznacza się przewaga udziału gleb klasy IVb, którym w mniejszym stopniu towarzyszą gleby zaliczane do klas V i VI.

⁸⁰ geoserwis.gdos.gov.pl

⁸¹ poza niewielkim oczkiem zlokalizowanym w części północno-zachodniej, na obszarze mpzp zlokalizowany jest zarośnięty obecnie zbiornik (zlokalizowany w rejonie ul. F. Jaśkowiaka) w obrębie którego okresowo może pojawiać się woda

Lokalna flora i fauna charakteryzuje się znaczną – jak na warunki miejskie – różnorodnością gatunkową jej przedstawicieli. Lokalną szatę roślinną współtworzy mozaika zbiorowisk związanych z obecnością pól uprawnych (zajmujących znaczne powierzchnie w południowej części obszaru projektu mpzp), użytków zielonych, jak również licznych śródpolnych kęp i pasów zadrzewień, towarzyszących niewielkim ciekom i zbiornikom wodnym. Zróżnicowanie siedlisk sprzyja jednocześnie obecności licznych przedstawicieli fauny, w tym w szczególności licznych gatunków bezkręgowców, płazów, ptaków, jak również migrujących w obrębie klina zieleni ssaków. Należy podkreślić, że z uwagi na obecność siedlisk o niskim stopniu antropogenicznego przekształcenia, tereny położone w granicach obszaru projektu mpzp pełnią istotną rolę w zapewnieniu łączności ekologicznej terenów współtworzących klinowy system zieleni miasta z obszarami podlegającymi ochronie prawnej (zlokalizowanymi w znacznej mierze poza granicami miasta).

Warunki klimatyczne mają charakter zbliżony do warunków panujących na obszarze całego miasta. Na lokalny mikroklimat wpływa natomiast specyficzne ukształtowanie analizowanego obszaru oraz dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów (zróżnicowanie rzędnych terenu, obecność skupisk zieleni wysokiej itd.), stwarzający korzystne warunki przewietrzania terenów.

Stan jakości powietrza atmosferycznego na obszarze mpzp określono na podstawie jakości powietrza na terenie strefy aglomeracja poznańska, a jakość wód określono na podstawie wyników analizy jakości wód w obrębie JCWPd nr 60 (dla wód podziemnych) oraz w obrębie zlewni jednolitych części wód (JCW) Warta od Różanego Potoku do dopływu z Uchorowa oraz JCW Dopływ z Łysego Młyna. Obecne warunki akustyczne w granicach obszaru projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu są korzystne dla zamieszkiwania ludzi w tym obszarze.

Na obszarze projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu zidentyfikowano istotne problemy środowiska związane przede wszystkim z koniecznością ochrony siedlisk o dużej wartości przyrodniczej, jak i obecnością przedstawicieli fauny podlegających ochronie na podstawie obowiązujących obecnie przepisów. Z uwagi na brak obecności terenów zabudowanych oraz terenów o funkcji komunikacyjnej (poza fragmentem gruntowej ul. Okolewo), nie stwierdzono istotnych problemów ochrony środowiska związanych z brakiem dostępu do sieci infrastruktury technicznej, czy też narażaniem na ponadnormatywne oddziaływanie hałasu. Analizowany obszar charakteryzuje się korzystnym klimatem akustycznym oraz brakiem obecności źródeł emisji wpływających niekorzystnie na lokalną jakość powietrza.

Do sporządzenia projektu planu miejscowego przystąpiono z uwagi na konieczność zapewnienia ochrony terenów zlokalizowanych w zasięgu strukturalnego klina zieleni przed ich ewentualnym zainwestowaniem. Głównym celem opracowania projektu planu miejscowego „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu była zatem ochrona i utrzymanie terenów pełniących istotną rolę w całym klinowo-pierścieniowym systemie zieleni miasta oraz wyeliminowanie możliwości zmiany ich dotychczasowego sposobu zagospodarowania i użytkowania.

Mając na uwadze powyższe, w projekcie planu utrzymuje się dotychczasowy sposób zagospodarowania i użytkowania terenów, wyznaczając w jego granicach wyłączone z zabudowy tereny zieleni **1-2ZO** (obejmujące ponad 99% powierzchni całkowitej obszaru projektu mpzp), a także zajmujące niewielkie powierzchnie tereny infrastruktury technicznej – kanalizacji **1-2K** oraz teren drogi publicznej **KD-Dxs** (obejmujący fragment istniejącej ul. Okolewo). W odniesieniu do zajmujących niemal cały obszar projektu mpzp terenów zieleni **1-2ZO** ustalono wymóg zachowania cieków i zbiorników wodnych jako otwartych oraz utrzymanie nie mniej niż 70% powierzchni danego terenu jako powierzchni biologicznie czynnej. Do niezbędnego minimum ograniczono możliwość realizacji inwestycji oraz zakazano lokalizacji miejsc postojowych dla samochodów. Za szczególnie istotne uznać należy jednocześnie wyznaczenie stanowiących element klina zieleni obszarów cennych przyrodniczo (wskazanych na rysunku planu), w obrębie których ustala się ochronę walorów krajobrazowych poprzez utrzymanie istniejącego użytkowania, w tym ochronę wód powierzchniowych oraz towarzyszących im naturalnych zbiorowiska roślinnych.

Dla całego obszaru mpzp wprowadzono jednocześnie szereg zapisów w zakresie kształtowania ładu przestrzennego, zasad modernizacji, budowy i rozbudowy sieci infrastruktury technicznej oraz zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu, których respektowanie pozwoli na zachowanie i właściwą ochronę walorów przyrodniczych i krajobrazowych terenów strukturalnego klina zieleni.

Należy podkreślić, iż zapisy omawianego projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu są zgodne z ustaleniami Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania, uwzględniając jednocześnie istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu cele ochrony środowiska, określone w dokumentach szczebla międzynarodowego, krajowego i lokalnego – w tym w dokumentach takich jak: Konwencja Berneńska, Konwencja Krajobrazowa, Strategia Rozwoju Kraju 2020, Strategiczny plan adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030 (SPA 2000), Plan gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Odry czy też Program Ochrony Środowiska dla Miasta Poznania na lata 2017-2020 z perspektywą do 2024 roku.

Ze względu na charakter założeń projektu mpzp, prognozuje się, iż realizacja pojedynczych inwestycji (związanych przede wszystkim z zapewnieniem właściwego funkcjonowania terenów oraz ich ewentualnym rekreacyjnym wykorzystaniem), będzie związana z wystąpieniem oddziaływań, które z uwagi na swój charakter, intensywność oraz zasięg przestrzenny, będą miały nieznaczny wpływ na kształtowanie poszczególnych komponentów środowiska. Ewentualne oddziaływania o niekorzystnym charakterze, wpływające w sposób lokalny i czasowy na kształtowanie poszczególnych komponentów środowiska, związane będą z pojedynczymi inwestycjami związanymi z rozwojem i przebudową sieci infrastruktury technicznej lub też lokalizacją takich elementów jak place zabaw lub boiska⁸², urządzenia wodne, czy też ciągi piesze lub rowerowe⁸³. W największym stopniu oddziaływania te dotyczyć mogą powierzchni ziemi, warunków gruntowych oraz roślinności porastającej niewielkie powierzchnie, w obrębie których możliwe będzie zrealizowanie poszczególnych inwestycji (oraz prowadzenie prac budowlanych). Podkreślić należy natomiast, że skala projektowanych inwestycji oraz prognozowany zasięg ich oddziaływania, nie będzie stanowił zagrożenia dla wystąpienia istotnych, negatywnych oddziaływań, wpływających na kształtowanie komponentów środowiska w granicach całego obszaru projektu mpzp – pod warunkiem respektowania ustaleń projektu planu oraz przestrzegania obowiązujących przepisów prawa.

Zakres wprowadzonych do projektu mpzp zapisów dotyczących ochrony poszczególnych elementów środowiska uznaje się za właściwy i wystarczający. Należy jednak zaznaczyć, iż warunkiem zachowania dotychczasowego stanu i prawidłowego funkcjonowania środowiska w obrębie terenów zlokalizowanych w granicach omawianego obszaru, będzie precyzyjne wyegzekwowanie ustaleń projektu mpzp i restrykcyjne przestrzeganie przepisów i wymogów ochrony środowiska, wynikających z obowiązujących przepisów prawa.

Analizowany w prognozie projekt mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu wprowadza najbardziej korzystne dla środowiska rozwiązania w zakresie docelowego sposobu zagospodarowania i użytkowania terenów położonych w jego granicach, stąd też nie rozpatrywano rozwiązań wskazujących na alternatywny sposób ich zagospodarowania i użytkowania. Możliwość wprowadzenia odmiennych rozwiązań w zakresie docelowej funkcji poszczególnych terenów ograniczona została również przez zapisy Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Poznania.

Reasumując, w wyniku przeprowadzonej analizy, uwzględniającej obecny stan i charakter poszczególnych komponentów środowiska w granicach przedmiotowego obszaru, a także skalę oddziaływań związanych z realizacją nielicznych inwestycji infrastrukturalnych, stwierdzono, iż pełna i docelowa realizacja wszystkich ustaleń projektu mpzp „Morasko – Radojewo – Umultowo” klin zieleni w rejonie ul. F. Jaśkowiaka w Poznaniu stanowić będzie skuteczne narzędzie umożliwiające ochronę cennych przyrodniczo terenów klina zieleni przez zabudową.

⁸² poza wyznaczonymi na rysunku planu obszarami cennymi przyrodniczo

⁸³ których realizację dopuszczono na terenach **ZO**